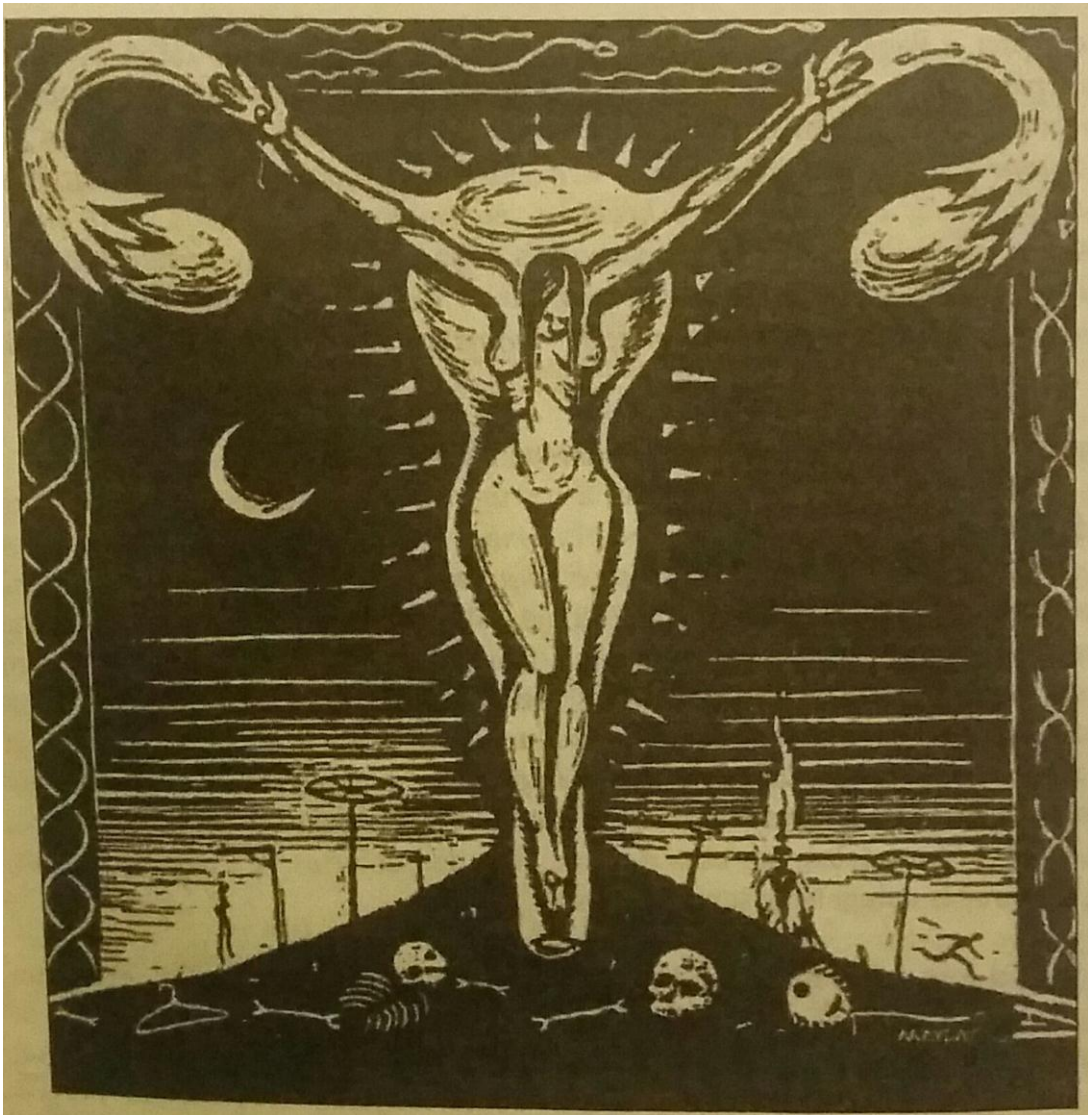

L'ORIGEN D'ALLÒ QUE FOU
I LES CONSEQÜÈNCIES
D'AIXÒ QUE ÉS.
EL PATRIARCAT.

Pseudònim: Oreneta

2n de Batxillerat Humanístic

IES La Garrotxa

ÍNDIX GENERAL:

Introducció:.....	3
1.1 Pobles preindoeuropeus de la Vella Europa.....	5
1.2 Els Mosuo.....	9
1.3 Invasions indoeuropees i origen de l'imperi patriarcal.....	11
1.4 Entrevista a l'antropòleg.....	15
1.5 Anàlisi comparativa.....	16
2. CITACIÓ LITERÀRIA, <i>SER MUJER</i>	19
3. CONSEQÜENCIÈS PATRIARCALS.....	23
3.1 Violència de gènere.....	23
3.2 Conseqüències laborals.....	24
4.2.1 Recull de dades.....	24
4.2.2 Entrevista a Carles Santaèulària.....	29
3.2.2.1 Conclusions pròpies.....	35
3.3 Rols de gènere (heteronormativització).....	38
3.3.1 Conclusions pròpies:.....	42
3.4 Peça teatral: La coronació de Barberella (Heteropatriarcat).....	45
4. CITACIÓ D'UN ARTICLE.....	51
5. ENQUESTES.....	55
5.1 Model d'enquesta.....	55
5.2 Anàlisi de les enquestes.....	57
6. CONCLUSIONS FINALS.....	79
7. FONTS DOCUMENTALS.....	84

INTRODUCCIÓ:

Des de petita que a casa m'he vist envoltada de llibres que parlaven d'antropologia, del masclisme, de la dona dins la societat, dels valors masculins i femenins, de la violència, dels rols de gènere... en definitiva, del patriarcat i els seus orígens. I de fet, és la nostra societat, tot el que fem, diem o pensem pot ser una conseqüència d'allò que es genera dins d'una societat amb unes condicions i unes circumstàncies concretes. No va ser fins que vaig ser més gran que vaig començar a agafar interès per tots aquells llibres d'antropologia i sociologia que plantejaven teories molt revolucionàries sobre l'origen d'allò que fou i podria haver continuat sent si no s'hagués imposat el poder, l'ambició i la guerra, les societats matrístiques. Una nova estructura social, una que no sabia ni que havia existit, una nova manera de viure la vida... Com podia ser que en aquells llibres tan antics que em parlaven d'èpoques tan antigues (el paleolític i el neolític) hi hagués coses tan noves, modernes i evolucionades per a mi. Això va despertar el meu interès, volia saber com podia ser que aquelles societats paleolítiques havien desaparegut, com havia estat la imposició del patriarcat? Aquesta va ser la gènesi de la primera part del meu treball, els orígens de la nostra societat. Òbviament, les primeres societats patriarcals no són com la que hi ha avui en dia, avui s'intenta tapar allò que sense voler està arrelat dins nostre, avui el patriarcat es manifesta més subtilment, però encara persisteix. Això és el que jo volia demostrar, les seqüeles patriarcals de la nostra societat, que encara que sembla que els temps canviïn, nosaltres seguim sent masclistes. Amb aquests dos temes, els orígens i l'actualitat, vaig començar a donar forma al meu treball. No volia explicar tota l'evolució de la nostra societat, només l'origen més antic i la conseqüència més recent.

Els objectius que em vaig plantejar abans d'entrar en matèria eren donar a conèixer aquestes societats matrístiques el funcionament i la manera de viure de les quals m'havia fascinat, donar arguments o defensar l'existència d'aquestes, explicar com va ser l'extermini o la imposició del patriarcat i fer una petita comparació dels valors de les dues societats. Pel que fa a la part de les conseqüències del patriarcat, volia demostrar que encara que molta gent es cregui feminista, que des de diferents àmbits s'impulsin mesures per acabar amb el masclisme i la violència, malgrat que la majoria de gent del meu voltant estigui en contra del masclisme i pensi que fa el correcte per anar cap a la igualtat... la història, la cultura, la llengua... cada dia ens recorden que portem el patriarcat dins nostre, tots som masclistes, dones i homes, i fins que no reconeguem aquesta gran veritat no podrem lluitar units contra aquesta injustícia.

La primera part del meu treball, els orígens, era la més teòrica, em vaig documentar sobretot amb els llibres de casa que ja he mencionat abans i algun més que vaig aconseguir. Cal reconèixer que són llibres d'autors no convencionals, antropòlegs i investigadors amb un punt de vista crític i bastant revolucionari pel que fa a la història, per això precisament els vaig triar. Aquesta part em va portar unes setmanes de documentació i després de redacció, però com ja he dit, era molt teòrica i només es va tractar de fer una

recerca diversa per a una bona part teòrica. M'hauria agradat poder afegir-hi algun apartat pràctic, però d'èpoques tan antigues com el paleolític i el neolític només hi ha llibres, és a dir, teoria. Pel que fa a la segona part del treball, les conseqüències del patriarcat, va ser molt més pràctica i entretinguda ja que tractant-se de l'actualitat, era molt més fàcil de buscar proves evidents d'allò que jo volia demostrar, la persistència subtil del patriarcat, és a dir, les conseqüències d'aquells orígens tan llunyans que tenen repercussió avui en dia. Òbviament no podia investigar totes les conseqüències de tots els àmbits, era físicament impossible, per això vaig triar-ne només algunes, les conseqüències laborals, els rols de gènere i mitjançant una obra de teatre que vaig anar a veure, un petit resum o crítica de moltes de les conseqüències patriarcals. Vaig dur a terme una entrevista amb un advocat, una altra a una persona transsexual que està passant per un procés de canvi de gènere i finalment també vaig participar en un debat després de veure una obra teatral sobre el patriarcat amb actors, públic i directors. També vaig utilitzar les enquestes per a fer preguntes diverses sobre tots els àmbits possibles i poder-ne treure conclusions fermes. Pel que fa a les conseqüències laborals, vaig haver d'informar-me sobre algunes dades de la nostra província i comarca abans de dur a terme l'entrevista.

També em vaig trobar amb algunes dificultats. Havia preparat una entrevista a un antropòleg per preguntar-li sobre aquestes societats paleolítiques, però va resultar que em va donar molta informació menys la que jo necessitava ja que ell no sabia res del tema. També vaig preparar una entrevista per a acció social (àmbit familiar) per a preguntar sobre la violència de gènere, però tot i que la dona que m'havia de respondre va confirmar que volia donar resposta a les meves preguntes no vaig rebre'n cap. Tot i així, he posat les preguntes plantejades al treball, però sense cap resposta d'un professional. També volia saber l'índex o percentatge de bretxa salarial a la nostra comarca ja que era fàcil trobar dades de Catalunya però de la nostra comarca no, desgraciadament ningú em va donar resposta, el consell comarcal em van enviar a acció social, del consorci d'acció social em van enviar a l'Institut municipal de promoció i aquests, que tampoc em sabien donar cap resposta em van dir que busqués a la web de la diputació de Girona, en la qual només vaig trobar algunes dades laborals (les trobareu al treball) però cap feia referència a la diferència de retribució entre gèneres de la nostra comarca.

Com ja he dit, el meu treball està dividit en dues parts molt clares, orígens i conseqüències del patriarcat i cada part té els seus subapartats. El primer apartat dels orígens són les societats matrístiques, amb un exemple d'una societat actual que podria comparar-s'hi, després trobem la imposició del patriarcat i finalment l'anàlisi comparativa d'alguns valors de cada societat. La segona part comença amb les conseqüències laborals, tot seguit els rols de gènere i finalment parlo d'aquesta peça teatral tan crítica i directa que em va impactar i agradar molt. He trobat dificultats, he trobat sorpreses, he conegut a persones molt especials que m'han ajudat molt i m'han fet aprendre, he assolit coneixements i arguments per poder defensar allò que penso... tot i les presses d'últim moment, ha estat un treball molt enriquidor per a mi.

1. ELS ORÍGENS

1.1 POBLES PREINDOEUROPEUS DE LA VELLA EUROPA

La raó que em va portar a investigar els orígens del patriarcat fou el desig de saber si abans que la història anés unida al poder, a l'ambició, a la guerra i a la figura de l'home, al patriarcat, hi havia una altra estructura social, una de no patriarcal. La sorpresa va ser quan la mare em va donar uns llibres d'antropologia que tractaven el tema, cal aclarir que són uns llibres d'autors amb una visió bastant crítica de la història tal com ens ha arribat, per això em van agradar. Autores com Casilda Rodrigañez, Josu Neberan, Francisca Martín Cano o Marija Gimbutas són alguns dels que he utilitzat per dur a terme aquest treball. I em van obrir una nova visió, em van revelar una part de la història que desconeixia, una història oculta i poc revelada, vaig descobrir que tenim una identitat primitiva perduda.

Les civilitzacions grega i romana han estat el punt de partida del model de vida actual, el progrés humà. Com que no he tingut altres referents que els llibres que he estudiat, he cregut que la història ha transcorregut sempre lligada al poder i la guerra. Segons la meua experiència, a l'escola no havia estudiat mai la història que he après fent aquest treball. Afortunadament, l'arqueologia ha desenterrat dades que esdevenen proves i que ens revelen la nostra identitat primitiva perduda, és a dir, l'existència d'unes tribus o pobles preindoeuropeus, ja que en aquell moment el concepte "societat" encara no existia, amb una altra manera de viure i una estructura social totalment diferent a la que tenim des de fa segles. Òbviament, aquestes tribus les trobem fa 10 o 12 mil lennis enrere, durant la "**Vella Europa**"¹.

Cal destacar dos noms molt lligats al descobriment arqueològic neolític, Marija Gimbutas a la Vella Europa, de la qual parlarem i James Mellaart² a la península de Anatòlia, l'actual Turquia.

Durant aquesta època l'ésser humà vivia en petits poblats situats al mig de valls fèrtils i al costat del riu. Es dedicaven a l'explotació agrícola i també a la ramaderia, ja que començaven a domesticar els animals. S'iniciava la **Revolució Neolítica**³, és a dir, l'aparició de l'agricultura i l'inici del **sedentarisme**⁴.

Les restes arqueològiques d'aquests poblats no mostren proves de guerra, és a dir, no s'han trobat muralles, ni armes i a l'art tampoc es veuen reflectits motius

---

¹ Concepte encunyat per l'arqueòloga lituana Marija Gimbutas que es refereix a una època d'entre 10.000 i 2.000 adne.

² James Mellaart va ser un arqueòleg britànic que va descobrir i dirigir els jaciments neolítics de Catal Huyuk i Hacilar, a Turquia. Va dur a terme el desenterrament físic de la vida humana prepatriarcal.

³ El pas progressiu de les societats caçadores i recol·lectores cap a l'agricultura i la ramaderia i l'inici del sedentarisme.

⁴ Sistema de vida que es caracteritza per l'assentament en un lloc fix de residència.

de guerra ni grans batalles, cap indicati de violència. Coneixien la metal·lúrgia, però no la utilitzaven per a fabricar armes. El fet de viure en valls totalment obertes sense cap muralla és un senyal de la no existència de guerra i una clara diferència amb els pobles posteriors, els indoeuropeus, que vivien en llocs elevats, difícils d'accedir i envoltats de muralles.

Aquelles societats no eren patriarcals, és a dir, no trobem cap indicati de poder o domini, ni de subordinació o discriminació d'un gènere sobre l'altre. També hi havia una absència de la jerarquització, no hi havia enterraments més luxosos que altres ni cases més importants que altres... Existia una igualtat absoluta, ningú tenia més que ningú. Tampoc existia l'Estat, eren pobles autònoms de diversos milers d'habitants que s'autogestionaven.

No adoraven déus guerrers, com els déus posteriors de la mitologia Clàssica, sinó que les seves creences eren d'herència, "l'animisme" paleolític. Aquestes creences es basaven en el fet que la vida és un cicle continu, a través de l'observació de tot allò que forma la naturalesa arribaren a la conclusió que la vida sorgia, es perdia i tornava a aparèixer. D'aquesta manera entenien tots els elements de la naturalesa (animals, plantes, roques, muntanyes, estrelles, mar...) com a éssers vius ja que formaven part del cicle de la vida. La Gaia (terra en grec) no era només la naturalesa o la mare terra, sinó que era el nom de la vida de la superfície de la terra, és la sinergia de tots els éssers vius que habitem la terra, és matèria viva. Però no ens referim al concepte de la suma d'éssers vius, sinó a la noció de la sinergia o consciència del conjunt de la vida, del tot. Per que s'entengui: "*el todo es mucho más que la suma de sus partes*". **Ursula K. Leguin**⁵. Avui en dia no som capaços de tenir aquesta noció de conjunt, tenim una consciència totalment diferent, individualitzada i molt separada de tots els elements de la naturalesa. En aquell moment, la naturalesa era entesa com una mare/dona generadora de vida (anomenada posteriorment "Deessa" o "Deessa mare") que podem saber gràcies a molts dibuixos, gravats, relleus i escultures majoritàriament neolítiques però també paleolítiques.

S'han recopilat més de 400 figures de dones. Resulta interessant que en l'art paleolític la imatge de la dona apareix de manera persistent, en tota Europa; imatges de vulves, malucs i pits predominants decorant dagues, fletxes, burins, pintes, penjolls i punxons d'os, marfil (ivori), banya, pedra...

---

⁵ (Ursula Kroeber Leguin) és una escriptora dels Estats Units que ha publicat obres de diferents gèneres, dins les obres de ciència ficció podem distingir un interès per l'antropologia i la sociologia. Les seves obres exploren aspectes inusuals de les cultures indígenes que representen missatges o reflexions sobre la nostra pròpia cultura.

Venus de Dolni-Vestonice (Txecoslovàquia)

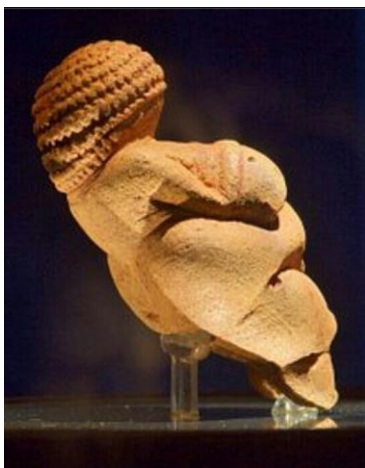
Venus de Lespugue. Paleolític,
21.000 a.c. (França)

Moravany. Paleolític (Eslovàquia)

Dama del Corn. Paleolític, 20-25.000 a.c.
(França)

La Venus de Willendorf, és una estatueta d'una figura femenina d'11,1 cm d'alçada, descoberta en un jaciment paleolític proper a Willendorf, Àustria, el 1908 per l'arqueòleg Josef Szombathy. Actualment es conserva al Museu d'Història Natural de Viena.

Font: Viquipèdia.

Petrkovic. Paleolític (Nord de Moravia, Txecoslovàquia)

Dama de Brassempouy. Paleolític (França). Tallada en ivori, amb cabell i amb les mans recolzades sobre grans pits que cauen sobre el seu ventre en avançada gestació. Fou trobada el 1892 juntament amb altres figures semblants, embarassades i totes amb el triangle púbic ressaltat.

Font: Casilda Rodríguez, *El asalto al Hades*.

Quasi totes les dones apareixen despullades. Els pits, el ventre, el triangle púbic, els malucs i les cuixes de totes les figures femenines que apareixen d'aquella època són grans, se'ls dóna molta importància. És la figura de la dona mare que tenia un paper tan important en aquestes tribus neolítiques i paleolítiques.

L'art era abundant, es tractava d'un art realista, les figures humanes estaven plenes de vida, espontànies i gesticulant. Això marca un gran contrast amb les figures rígides de l'art egipci de l'època.

La seva cultura era pacífica, igualitària, pròspera i optimista. Era una cultura basada en la celebració de la vida, per a ells, el treball era com un joc. No existia la competència ni la violència.

Si no eren societats patriarcals, tothom pensarà que eren societats matriarcals, però estem parlant de societats que encara no estaven jerarquizades, és a dir, no existia ni el poder (archos) ni l'autoritat, per tant, estem davant de societats àcrates, sense archos, sense poder. No eren matriarcats ja que sinó estaríem posant tot el poder a les mans de la dona. Per això, s'ha aplicat el nom de "**societat matrística**"⁶.

S'organitzaven de manera assembleària i s'autogestionaven entre ells, eren autònoms, no tenien religió, ni llei, ni estat. Per parlar del grup o tribu tenim el concepte de **Matrifocal**, que es refereix al lloc de residència de cada nucli humà, que era el de la dona-mare. També tenim el concepte **Ginecogrup**, empleat per diversos antropòlegs. La parella no era el punt de partida d'un grup humà, l'aparellament no suposava un canvi de residència de la mare, al contrari, tots els fills, fossin homes o dones es

⁶ Fou una acràcia en sintonia gaiàtica (de Gaia), un món sense relacions de Poder. Font: *El asalto al Hades*, Casilda Rodríguez.

quedaven a casa la mare, és a dir, el nucli humà es formava a partir de la mare, la descendència passava per la línia femenina, però no hi havia un domini sobre els homes sinó una igualtat entre sexes. L'home i la dona eren complementaris i còmplices de la seva existència, no eren oponents. Com que les dones no canviaven de residència, seguien vivint en el lloc on havien nascut amb les altres dones i homes amb vincles uterins (germans uterins o nascuts de la mare). Els germans uterins (germans, tiets... de sang) eren els que feien de pares de les criatures de les dones de la tribu. Era una societat sense llinatges individuals i tampoc existia el que avui coneixem com a "parella" sinó que hi havia una plena llibertat sexual i la majoria de vegades, saber qui era el pare no tenia importància. Les primeres tribus foren compostes de mares i fills (**família matricèntrica**⁷), per això, la mare era forta i econòmicament autosuficient i la successió era matrilineal ja que només se sabia segur qui era la mare dels descendents. En època arcaica, l'home no es responsabilitzava dels fills d'una dona ja que no existia la vinculació home-dona o parella. El primer **vincle social**⁸ no és el de dona-home sinó el de mare i criatura.

El ginecogrú i no la parella heterosexual és la primera forma d'organització humana. S'estructura a partir de necessitats humanes, és a dir, culturals. No és una resta d'una de les formes d'organització sinó que es tracta de l'original, la primera, de la qual se'n deriven totes les variables conegudes.

1.2 ELS MOSUO

Un exemple actual molt significatiu i que podríem atribuir a la matrística és el d'un grup humà que habita al voltant del llac Lugu, al sud de la Xina, els Mosuo. Segons la seva pròpia història oral, en els orígens, els Mosuo eren uns soldats tibetans que tornaven de la guerra farts de barallar-se i van decidir assentar-se en un lloc on tenien tot allò que volien. Segurament fou uns d'aquells pobles que fugiren de les guerres patriarcals i recuperaren els seus costums matrístics que han aconseguit mantenir fins avui gràcies a l'aïllament.

Els Mosuo tenen un sistema social molt semblant al de les societats preindoeuropees de la Vella Europa, el matrimoni i la paternitat no existeixen, o no de la mateixa manera que nosaltres les entenem. Tres generacions (àvies, mares i filles) viuen sota el mateix sostre sense admetre la presència de pares o marits. Són els tiets, germans, fills i nebots (germans uterins o nascuts de la mare) els que fan de pares dels fills de la família. Si no existeix el concepte de matrimoni tampoc el de fidelitat i els dos conceptes estan considerats una heretgia. Allà existeixen les relacions sexuals lliures però aquestes no condicionen el nucli humà de les dues persones que es relacionen, sinó que no canvia res perquè la parella no existeix. La descendència és matrilineal ja que tant els nois com les noies es queden a casa la mare. D'aquesta manera, la

---

⁷Primers conjunts de persones, compostos per mares i fills, que formaven una unitat econòmica autosuficient amb una gran influència femenina sobre el conjunt.

⁸ Lligam o relació entre individus d'una societat humana.

gelosia, la violència de gènere i totes les desigualtats de gènere no es reproduïxen.

Aquest sistema social presenta un gran contrast amb la família tradicional occidental, la que hem entès com a normal i única des de fa segles.

Per això em sembla un exemple molt significatiu i cal valorar que hagin pogut mantenir el seu sistema social tan diferent, la seva filosofia de vida totalment al marge de la societat industrial i de les influències exteriors. Perquè el més fàcil és deixar-te influenciar i ser igual que els altres, com passa avui en dia, que els diferents elements del sistema et condicionen i fan que siguis d'una manera i tinguis unes necessitats ja determinades pel sistema. Valoro el fet de ser diferent als altres ja que avui en dia si intentes ser diferent o bàsicament ser tu, desenvolupar la teva personalitat, pateixes marginació social, com segurament ha patit aquesta societat. També és cert que aquest aïllament també ha permès que segueixin sent com són.

Dona mosuo treballant la terra. Font: Viquipèdia

Importància de les dones dins la societat. Dones mosuo.

1.3 INVASIONS INDOEUROPEES I ORIGEN DE L'IMPERI PATRIARCAL

Aquestes societats de les quals no se'ns parla als llibres d'història, van acabar desapareixent sense deixar rastre. Només gràcies a l'arqueologia hem començat a descobrir aquesta part desconeguda de la història. La pregunta que cal plantejar és el motiu pel qual van anar desapareixent progressivament les anomenades "Cultures de la celebració de la vida" i amb elles les seves expressions socials, artístiques i culturals.

Una teoria diu que a partir del 4.400 aC, comencen a arribar pastors nòmades procedents de diversos llocs amb una cultura més semblant a la dels indoeuropeus, la forma de ser i la influència d'aquests pastors nòmades va portar la fi de la cultura neolítica de la Vella Europa, òbviament, aquesta fi arribà de manera progressiva, en tres etapes (4.400-4.200, 3.400-3.200 i 3.000-2.800 aC).

Jo, personalment, m'agradaria afegir una teoria que he estat valorant i sospesant, tampoc sé si és certa però crec que podria ser un dels factors d'aquesta diferència entre societats i de la imposició d'una per sobre de l'altra. La meua teoria diu que quan el clima es bo i no falten recursos, la gent viu bé i ningú té problemes, les estructures socials tendeixen a ser més matrístiques ja que es prioritza el benestar dels fills, que són el futur de tot. Però quan el clima és fred i els recursos són escassos, s'aplica la llei del més fort, és a dir, el més fort és el que sobreviu i en aquest cas, tots sabem que en la majoria dels casos, el més fort és l'home, per tant, aquesta podria ser una explicació del perquè aquests pobles indoeuropeus patriarcals que venien del nord i tenien unes estructures socials tant diferents a les que hi havia aquí on el clima era molt més càlid i abundaven els recursos. Per això va ser tan fàcil destruir aquestes cultures, perquè la llei del més fort, la violència i la força són valors molt primitius i molt destructius, molt fàcils d'aplicar.

La cultura indoeuropea suposa un canvi de costums i d'hàbitat molt radical. Aquesta la coneixem bàsicament gràcies a l'estudi del lèxic indoeuropeu que ens ha permès saber com vivien, quines eren les seves estructures socials i la seva religió.

Aquestes societats es dedicaven a l'agricultura i a la ramaderia, s'inicia el desenvolupament del comerç per tot Europa i la utilització del Bronze. Fet important que condicionarà els segles següents fins a arribar a l'actualitat, i que encara és una de les principals fonts de benefici.

Es tractava d'una societat guerrera, així doncs, els poblats estaven situats en llocs elevats i estratègics, difícils d'accedir-hi, molt ben fortificats amb muralles i defensats amb la presència de persones armades constantment. Aquest fet ja reflecteix la competència i la tensió bèl·lica constant que vivien amb l'enemic. Eren unes tribus guerreres organitzades segons el sistema de prefectura i descendència patrilineal, destinaven tots els seus recursos per a la guerra. Coneixien el cavall com a eina guerrera i la metal·lúrgia per a fer armes, era la primera vegada que els animals i els metalls eren destinats per a la guerra.

En els registres arqueològics es noten canvis profunds, apareixen moltes armes, molts símbols de guerra i sobretot moltes representacions de déus masculins i guerrers.

El fet de ser una societat guerrera i que vivia en guerra constantment, condiciona totalment la manera de ser d'un poble. El prototip guerrer que ve donat per una religió masculina, totalment patriarcal era el que dominava en aquell moment, per tant, l'home. Adoraven déus masculins. La destrat, el punyal i l'espasa constituïen els símbols del poder diví. Les armes i la guerra són els símbols que ens permeten seguir el rastre dels indoeuropeus, com diu Josu Naberan a "*La vuelta de Sugaar*" on fa referència a totes les armes trobades a diferents llocs arqueològics. Juntament amb els ídols masculins, aquests element ens permeten seguir amb exactitud les rutes d'aquells indoeuropeus.

Segons els registres arqueològics, tanta guerra va provocar l'enfonsament de l'agricultura i la ramaderia, la decadència de les ciutats i òbviament l'augment del nomadisme. També la desaparició de l'art de la Vella Europa i de les representacions de la deessa mare en contraposició a l'abundància de representacions d'ídols masculins.

La guerra també va provocar una disminució demogràfica important la qual solucionaren les màquines humanes femenines que estarien ocupades (embarassades) satisfent els desitjos masculins perquè l'exèrcit pogués fer front al fenomen cultural de la guerra.

També s'instaura el concepte de **llinatge**⁹, de relació vertical individual i es fixen les normes de la jerarquia familiar, de la transmissió individual i vertical de la propietat... En aquesta nova concepció de família només existeix la dona i l'home (individual) i els fills d'aquests (vertical). Òbviament, la dona no té ni veu ni vot, és bàsicament una propietat de l'home i una màquina de fer fills, els quals també són propietat del pare o són escollits perquè segueixi el pare. Durant aquest curs a la classe de llatí vaig estudiar que els romans, fills dels indoeuropeus, tenien unes normes molt clares a nivell familiar, el **pater familias**¹⁰ ho decidia absolutament tot, tenia dret de reconèixer com a fills propis els nounats o de rebutjar-los (*ius uitaie necisque*). Quan un nen naixia, el posaven davant del pare, si aquest l'aixecava en braços, l'infant era acollit a la família, si no l'alçava, l'infant era deixat a la intempèrie fins que moria. I la mare no tenia cap dret a opinar sobre aquest tema, el fill no era seu. També tenien dret a vendre els seus fills (*ius uendendi*) i existien un munt de lleis patriarcals més que venien dels seus avantpassats, els indoeuropeus. La dona romana (*mater familias* si estava casada) mai s'emancipava, sempre havia de dependre d'un home ja fos el seu pare, el seu sogre o el seu marit però la llibertat la tenia absolutament negada. De fet, no es podia dedicar a cap ofici d'homes, no podia participar en la vida pública i tampoc no podia administrar el seu patrimoni.

---

⁹ Descendència per línia masculina d'una estirp.

¹⁰ (locució llatina que significa pare de família) era el cap de la família i tenia el màxim poder dins d'aquesta. Gaudia de la pàtria potestat, tenia poder de vida o mort sobre tota la gent que vivia a casa seva.

La generalització del patriarcat es produí gràcies a la violència i la guerra. La cultura patriarcal indoeuropea va destrossar una cultura uniforme, matrística i pacífica que havia durat tot el Paleolític i el Neolític.

El mal principal fou la religió, la religió va crear i defensar la societat guerrera totalment controlada per l'home, el patriarcat. La pregunta és: *com ho va fer?* Doncs utilitzant la mitologia com a sistema de propaganda patriarcal.

Els nous mitòlegs varen donar noves explicacions mítiques del món que destruïen per complet els mites originals i canviaven el significat d'aquests, és a dir, en comptes de crear-ne de nous, destruïen els vells ja que no podien fer callar la veu del poble. Els nous mites donaven el paper important a l'home, es basaven en la dominació masculina sobre les dones i la defensa de la guerra. S'exalta el principi masculí i les divinitats masculines exerceixen un poder exigent, mecanisme que explica la pèrdua del poder femení i l'avanç cap a la societat patriarcal cada cop més reafirmada.

Arriba un moment que, fins i tot els governants divulgaven mites amb un fi allisonador, és a dir, per a modelar les idees que els interessava imposar, idees basades en la violència i la força, la jerarquia i el domini patriarcal. En aquest moment veiem que la religió ja és utilitzada com a eina de control, és a dir, la religió esdevé intolerància. Els mites eren històries de transmissió oral, conegudes i apreses des de la infància i, per tant, ajudaven a crear una moral individual generalitzada que es basava en tots aquests valors tan patriarcals i, per tant, sense previ avís, la població estava sotmesa o creia en uns valors imposats sense saber que aquests ho eren, és a dir, una injustícia considerable. Tot això em fa pensar si la meua moral, els meus valors o els meus ideals són meus o me'ls han imposat inconscientment a través de l'escola o a través d'elements de l'exterior. Jo pensava que els valors venien de dins de cadascú, també sobretot de la família a la qual pertany i l'educació que reps, però ja veig que encara que les coses hagin evolucionat, si tota aquella gent podien viure enganyats i pensant que els seus valors i ideals eren propis però realment eren imposats, a nosaltres ens pot estar passant el mateix, encara vivim en un patriarcat.

Tots els déus masculins van aconseguir destronar i expulsar la Gran Deessa. Un exemple, el mite d'Atena, la deessa de l'estratègia guerrera, en el qual, Zeus, el seu pare, déu dels déus, fa petita la seva mare i se l'empassa amb Atena dins seu. Temps després, del cap de Zeus neix la gran deessa sense tenir en compte que aquesta té mare. Això suposa la fi de la Gran Deessa, entesa com una dona generadora de vida. Si la funció vital de la dona queda amagada i no reconeguda, sinó que al contrari, l'home també pot tenir un fill sense la necessitat d'una mare i tot el que aquesta proporciona al fill, és la destrucció del poder de la dona, de la funció més important i, per tant, la fi del poder de la naturalesa/mare generadora de vida.

Casilda Rodríguez, una de les autores que estic llegint afirma a "*El asalto al Hades*" que el llibre de "*La Ilíada*" era una campanya publicitària encarregada pel rei de Micenes. Casilda ens diu que no només es tractava de publicitat, es tractava d'eradicar la memòria social encara existent de l'últim

mil·lenni aC, la memòria de les societats humanes prepatriarcal, una memòria que seguia viva gràcies a la transmissió oral i, per tant, fàcil de destruir.

Casilda ens diu textualment això: *“La escritura, la literatura escrita, en manos de poderosos , aparece así para fijar la versión de la historia que da la vuelta a las guerras y a las conquistas que aniquilaron la Sociedades matricéntricas”*.

He citat el text literalment ja que em va fer pensar en allò que es diu que els guanyadors són qui escriuen la història que avui sabem. Aquesta és la realitat, aquelles societats preindoeuropees tenien una memòria de transmissió oral fàcil de destruir, les proves escrites que obtenim avui en dia de restes arqueològiques són allò que ens creiem a peu de canó, sense saber que a la millor foren escrites per fer mal i per destruir tota una cultura. Avui en dia encara estem en una societat patriarcal, la història que sabem és la dels guanyadors i la dels nostres avantpassats, tots víctimes del patriarcat i, per tant, no sabem si és la certa o és la que els que tenen el poder volen que creguem per no perdre'l. Perquè si tots sabéssim com vivia aquella gent i com n'eren de feliços, segurament voldríem tornar a gaudir de la vida com ho feien aquelles cultures. Però d'aquesta manera aquells que encara volen mantenir aquest patriarcat o es beneficien de mantenir-lo perdrien el poder i això és quelcom que ells no es poden permetre. Vivim molt enganyats i no ho sabem. Quan em refereixo a persones que tenen el poder i volen el patriarcat no sé del tot a qui em refereixo però si no hi ha ningú que es beneficiï del patriarcat, llavors per què encara existeix si teòricament els governs volen igualtat de gènere?

Amb la destrucció d'aquestes cultures va començar una nova era, l'era patriarcal i guerrera.

I per acabar el resum sobre l'origen del patriarcat citaré una frase del llibre *“Mordisco de Lobo”*, un recull de diversos llibres d'autors diferents.

*“Por lo tanto he aquí el inicio del patriarcado. He aquí el inicio de la guerra y de la conquista como motor de la historia. He aquí el inicio del imperialismo a gran escala, del racionalismo cultural, de la destrucción del medio, del **militarismo**¹¹, del sometimiento de las culturas indígenas, etc. En definitiva he aquí el origen de la civilización que padecemos”*.

---

¹¹Predomini de l'element militar en el Govern de l'Estat.

1.4 ENTREVISTA A L'ANTROPÒLEG

Per a saber més sobre aquestes cultures i/o contrastar la informació obtinguda a través de llibres amb la realitat, és a dir, amb una persona, volia dur a terme una entrevista a un antropòleg, ja que pensava que aquests estudiaven en part, la història que no està escrita (paleolític i neolític) i, per tant, creia que pel fet de ser antropòleg òbviament tindria coneixement d'aquestes cultures.

Estava equivocada. L'antropòleg que vaig trobar amb gran dificultat, Vinzenz ha estudiat a Holanda i justament aquest any es disposa a acabar el doctorat d'antropologia. Ell, però, no tenia cap coneixement professional d'aquestes cultures, no vaig poder obtenir un punt de vista antropològic de tot allò que jo li explicava, l'entrevista que jo vaig preparar no va servir de gaire.

D'aquesta experiència, puc treure'n dues conclusions, o bé no hi ha suficients proves (restes arqueològiques trobades) com perquè s'estudiï aquest període i en concret aquestes cultures i, per tant, aquestes no s'ensenyen a la carrera, o bé estem en una societat patriarcal en la qual s'ensenya el que es vol ensenyar, és a dir, no interessa que se sàpiga sobre l'existència d'estructures socials diferents perquè això podria provocar que la gent deixés de veure la nostra estructura social com la primera i l'única possible, el patriarcat. Això confirmaria la gran frase que repeteixo en aquest treball, "la història sempre l'escriuen els guanyadors". Perquè en la meua opinió, aquesta part de la història no és irrellevant.

Però, malgrat aquest gran inconvenient, vaig poder parlar amb ell sobre diferents temes que es relacionen amb el meu treball i també em va donar diversos consells des del punt de vista professional perquè pugui aplicar al meu treball.

Vam parlar del poder, una societat amb poder és diferent d'una sense poder, en les societats que tracto en aquest treball es pot veure clarament. En les societats preindoeuropees hi havia una absència de jerarquització, de poder i en canvi en les indoeuropees el poder que un tenia era el que decidia la seva vida i les societats estaven totalment jerarquitzades, organitzades per estaments socials. A la vegada, el poder pot ser quelcom que algú posseeix, com el material o el poder que té el cap d'una tribu, però a vegades el poder pot aparèixer de manera més subtil, d'una manera molt més estructural i invisible, de manera institucionalitzada. Per exemple, des de petits ensenjem als nens que juguin a futbol i a les nenes que juguin a nines o que es comportin d'una manera determinada depenent de les circumstàncies, això també és poder. També és el masclisme un poder que es manifesta subtilment.

Per tant, podria dir que aquesta entrevista no m'ha servit per al que pensava que em serviria però sí per a saber l'opinió d'un professional sobre el meu treball i per aplicar diversos consells.

1.5 ANÀLISI COMPARATIVA

Amb aquesta taula, la meua intenció no és fer una comparació entre dues societats, ja que crec que les societats no es poden comparar, cada una necessita unes circumstàncies i unes condicions diferents. Però justament les societats matrístiques (societats preindoeuropees) tenien una absència de la jerarquització, el poder no existia, per tant eren societats àcrates, no són comparables amb qualsevol altre societat jerarquitzada com el patriarcat. La meua intenció tampoc no és fer una crítica tot i que podria semblar-ho. El que no volia fer tampoc era essencialitzar molt alguns valors concrets, ja que són molts i molt diferents els valors que sostenen una estructura social, no vull reduir el patriarcat a aquests valors ni tampoc les societats matrístiques. La meua intenció és senzillament oferir un petit tastet o resum d'alguns dels valors que es van perdre de les anomenades "cultures de la celebració de la vida".

"CULTURES DE LA CELEBRACIÓ DE LA VIDA" TRIBUS PREINDOEUROPEES MATRÍSTIQUES	CIVILITZACIONS/SOCIETATS INDOEUROPEES PATRIARCALS
Societats igualitàries , absència de poder o domini. És a dir, absència de la jerarquització. Existia una igualtat absoluta, ningú tenia més que ningú.	Societats no igualitàries , totalment jerarquitzades. Societats organitzades per estaments. El poder i domini d'uns sobre els altres, la pobresa d'uns per alimentar la riquesa d'altres era el pa de cada dia.
Societats no guerreres , absència de muralles, armes, fortalises i no hi ha representacions artístiques amb indicis de guerra. Absència de la violència.	Societats guerreres . En les quals el prototip guerrer i per tant, home, tothom adorava. Utilitzaven animals per a la guerra, també metalls per a fer armes... Tot estava destinat a la guerra i a la conquesta. Inici del militarisme.
Vivien en valls fèrtils al costat dels rius. Absència de competència i tensió bèl·lica.	Vivien en poblats fortificats, en llocs alts i estratègics. La competència i la tensió bèl·lica amb l'enemic era constant.
Societats caçadores i recol·lectores que iniciaven amb la Revolució Neolítica , l'explotació agrícola i ramadera.	Societats agrícultores i ramaderes . Inici del comerç .
Cultura basada en la celebració de la vida, el treball era com un joc . Es treballava per al conjunt de persones, tots se'n beneficiaven, uns dels altres. No hi havia competència . L'objectiu era assolir les	Tothom treballava esclavitzat per a una petita elit i tots els beneficis anaven destinats a la guerra. El treball era patiment. Es treballava perquè algú superior et donés de

necessitats bàsiques de la tribu. Treballar per als altres.	menjar o diners per sobreviure. Treballar per al propi benefici , individualment.
Animisme , creences d'herència que es basaven en el cicle de la vida. La naturalesa era entesa com una mare/dona generadora de vida. Mites basats en el cicle incessant de la vida del qual pertanyen tots els éssers vius.	Religió masculina , existien déus o ídols guerrers, homes. La destrat, el punyal i l'espasa eren símbols de poder diví. Mites basats en la dominació masculina amb un fi allixonador. La religió esdevé intolerància i una eina de manipulació i submissió de la població.
Societat no patriarcal, absència de domini , de subordinació o discriminació d'un sexe sobre l'altre, suport mutu per la supervivència del grup.	Societat patriarcal, el poder i el domini són l'objectiu de la conquesta, és a dir, l'objectiu del guerrer, el prototip masculí d'aquestes civilitzacions. Les dones estan esclavitzades al servei de l'home, servien per a tenir fills guerrers i satisfer els desitjos masculins.
No existeix el concepte de parella o família, existeix el grup (Ginecogrup) en el qual conviuen tres generacions de dones amb tots els seus fills i els germans uterins. Ja que els fills sempre es queden a casa de la mare, la descendència passa per línia femenina (descendència matrilineal). Però hi ha igualtat entre sexes. L'home i la dona són complementaris , no oponents.	S'instaura el concepte de llinatge (descendència patrilíneal) , de relació vertical individual i també de la transmissió individual i vertical de la propietat i es fixen les normes de la jerarquia familiar en la qual la dona pertany a l'home i el fill és escollit per l'home.
Grups humans formats en funció de la criança dels fills , protegits i cuidats com el bé més apreciat de la tribu. Criatures que pertanyen al grup humà, no als pares. Per tant, tothom que pertany al grup humà "Ginecogrup" busca el benestar dels altres. Teixit social format per l'ajuda mútua.	Grups individuals (individualisme, ningú busca el benestar dels altres) la prioritat dels quals és el diner i l'èxit . El model de vida (model de supervivència) és el progrés humà. Els fills homes (futurs guerrers) a part dels inconvenients de la criança, eren propietat de l'estat.
Art realista, basat en la naturalesa , ple de formes ondulades, figures plenes de vida, espontànies i que sempre surten gesticulant. No reflecteix cap indicatiu de	Art basat en la guerra i la conquesta, figures de prototips guerrers masculins i altres déus. Figures amb postures rígides.

guerra o violència.	
<p>Culte guiat per dones, la descendència és matrilineal, per tant, la dona té un paper molt important. Eren dones verdaderes, dones mares, econòmicament autosuficients, fortes, amb cossos lliures, bàsicament adaptades a la criança.</p>	<p>Les dones són màquines humanes femenines, esclavitzades i ocupades (embarassades) per satisfer els desitjos masculins. Estaven al servei de l'estat, encarregades de donar a llum futurs guerrers. Eren dones objecte, prostituïdes i sense cap poder decisiu. Ja que pertanyien al home.</p> <p>Prejudicis i deïficació de la imatge de la dona i del seu cos.</p>
<p>El respecte, la veritat, la senzillesa, la justícia, l'amor maternal i l'amor per la vida, la igualtat, la solidaritat, la col·laboració, la cooperació... Són valors que sustenten el dia a dia i la manera de viure d'aquestes societats.</p>	<p>L'ambició, la mentida, la confusió, la injustícia, l'egoisme, l'individualisme, la desigualtat, el masclisme, el materialisme... Són valors que sustenten el dia a dia i la manera de viure d'aquestes societats.</p>
VIURE EN PAU	GUERRA CONSTANT

2. CITACIÓ LITERÀRIA, SER MUJER

Per acabar aquesta part del treball, m'agradaria citar un poema que des de petita ronda per casa meva però mai se m'havia acudit de llegir-lo i entendre'l de veritat. Es tracta d'un poema de Tatiana Lobo Wiehoff, una autora xilena. M'agrada perquè és un breu però significatiu resum de l'evolució del patriarcat.

El meu treball tracta de l'origen i les conseqüències del patriarcat, és a dir, el més antic i el més recent, hi ha segles i segles d'evolució entre mig que no tracto aquí. I de fet, aquesta és la gràcia del meu treball, poder veure el resultat final d'allò que fou sense explicar què passa pel mig. Precisament per això m'agrada aquest escrit, perquè és un tastet de tot el patiment que ha generat aquest model de societat des dels seus orígens fins a l'actualitat. Però es centra en el paper de la dona.

AGRADEZCO SER MUJER

Agradezco ser un animal, porque los hombres han puesto en peligro la supervivencia del planeta.

Agradezco ser hembra, porque el hombre no es el centro del universo, sino apenas un eslabón más en la cadena de la vida.

Agradezco que me digan que soy irracional, porque la razón ha conducido a los peores actos de barbarie.

Agradezco no haber inventado la tecnología, porque la tecnología ha envenenado el agua y el ozono.

Agradezco que me hayan colocado más cerca de la naturaleza, porque nunca estaré sola. Agradezco que me hayan confinado al hogar y a la familia, porque puedo hacer de toda la Tierra mi hogar y mi familia.

Estoy feliz de que me llamen ama de casa, porque puedo apoderarme de la mía.

Estoy feliz de no ser competitiva, porque entonces seré solidaria.

Estoy feliz de ser el reposo del guerrero, porque puedo cortarle el pelo mientras duerme. Estoy feliz de que me hayan excluido del campo de batalla. porque la muerte no me es indiferente.

Estoy feliz de haber sido excluida del poder porque lejos del poder me alejo de la ambición y la codicia.

Estoy feliz de que me hayan excluido del arte y la ciencia, porque los puedo inventar de nuevo.

Me agrada saber que mi cerebro es más pequeño que el cerebro del hombre, porque entonces mi cerebro cabe en todas partes.

Me agrada que me digan que carezco de lógica, porque entonces puedo crear una lógica menos fría y más vital.

Me agrada que me digan que soy vanidosa, porque puedo mirarme al espejo sin sentirme culpable.

Me agrada que me digan que soy emocional, porque puedo llorar y reír a gusto.

Me agrada que me digan que soy histérica, porque entonces puedo lanzar los platos a la cabeza de quien intenta hacerme daño.

Me gusta que me llamen bruja, porque entonces puedo cambiar la dirección de los vientos a mi favor.

Me gusta que me llamen demonio, porque puedo quemar el lecho donde me abusan.

Me gusta que me digan débil, porque me recuerdan que la unión hace la fuerza.

Me gusta que me digan chismosa, porque nada de lo humano me será ajeno.

Pero lo que más agradezco, lo que más me agrada, lo que más me gusta y lo que me hace más feliz, es que me digan loca, porque entonces ninguna libertad me será negada.

Una y mil veces me quemó la Inquisición y aprendí a nacer de las cenizas. Me encerraron en un harén y encerrada no dejé de reír. Me pusieron un cinturón de castidad y adquirí las artes de un cerrajero. Cargué fardos de leña y me hice fuerte. Me pusieron velos en la cara y aprendí a mirar sin ser vista. Me despertaron los niños a medianoche y aprendí a mantenerme en vigilia. No me enviaron a la Universidad y aprendí a pensar por mi cuenta. Transporté cántaros de agua y supe mantener el equilibrio. Me extirparon el clítoris y aprendí a gozar con todo el cuerpo. Pasé días bordando y tejiendo y mis manos aprendieron a ser más exactas que las de un cirujano. Segué trigo y coseché maíz, pero me quitaron la comida y con hambre aprendí a vivir. Me sacrificaron a los dioses y a los hombres y volví a vivir. Me golpearon y perdí los dientes y volví a vivir. Me asesinaron y me ultrajaron y volví a vivir. Me quitaron a mis hijos y en el llanto volví a la vida.

Con tanta fortaleza acumulada, con tantas habilidades y destrezas aprendidas, MUJER, si lo intentas, puedes volver el mundo al revés.

Tatiana Lobo

He ficat aquest poema al meu treball perquè trobo que dóna un punt de vista molt optimista de tot el patiment de la dona, Tatiana és capaç de convertir allò que per a mi és una desgràcia imperdonable en una virtut o privilegi de la dona. Això em fa pensar que la solució no és lluitar amb rancor i amb ràbia cap a ningú i menys cap als homes, ja que ells també són víctimes d'aquesta societat. Per a un camí cap a la igualtat, hem de lluitar de manera igual, com diu Tatiana, la unió fa la força. Que ens ajuntem un grup de dones plenes de ràbia cap als homes masclistes no serveix de res, ja que de manera desigual i sense admetre que nosaltres també som masclistes i que també em de canviar, no anirem cap a la igualtat, al contrari, cada cop estarem més dividits i més radicalitzats.

El canvi està en el dia a dia de la gent, en fer allò que realment vols en cada moment i no deixar-te portar pel que pensin els altres (la societat) o pel que volen els teus familiars. Tampoc has de condicionar els teus fills perquè tu vulguis que siguin d'una manera que ells no volen. Cal respectar i veure els desitjos de la gent que estimes com quelcom positiu encara que no sigui allò que tu vols o creus que hauria de ser. Perquè el fet de ser normal en aquesta societat és ser igual que els altres, és ser masclista. Jo no vull ser normal en una societat de malalts, prefereixo ser diferent, no resignar-me, no acceptar limitacions, fer allò que realment desitjo en cada moment, senzillament perquè sóc ambiciosa, perquè vull lluitar per allò que crec, vull ser feliç. I si hem de feminitzar allò que està masculinitzat i masculinitzar allò que està feminitzat doncs ho farem, perquè si a una dona li fa feliç ser mecànica o a un home li ve de gust plorar desconsoladament davant d'un grup d'homes és el que s'hauria de fer. Si ha de deixar de ser mecànica per influència de la societat, deixarà de ser feliç per ser una persona "normal", una persona malalta, una resignada. Si l'home no pot plorar perquè queda molt poc mascle davant del seu grup d'amics deixarà de ser ell mateix per ser un home "normal", un home que no fa allò que vol, un malalt, un resignat.

Com deia Honoré de Balzac, escriptor francès del segle XIX, "la resignació es un suïcidi quotidià". Aquesta frase es podria aplicar perfectament al model de vida de la majoria de gent de la nostra societat respecte a aquest tema.

Per això hem de començar des de la base, des de l'educació. Una educació on es fomenti que les dones agafin una actitud o un paper més actiu i els homes desenvolupin la seva capacitat d'escoltar. Actualment, els nens són molt nens i les nenes som molt nenes, això ho fa la influència de tot allò que viuen i veuen al seu voltant, les joguines amb les que passen el temps, la televisió, la relació que tenen amb els seus pares i els teus familiars...Les influències socials en general. Això provoca que totes les noies vulguin ser d'una determinada manera no perquè elles realment ho desitgin, sinó perquè és el que fa tothom, el que és normal. El mateix passa amb els nois. Hi ha un prototip molt marcat del que és ser home i el que és ser dona i això és un problema. No hauríem d'influenciar tan directament els nostres fills, esperem que ells manifestin el que volen, no cal comprar-li un cotxe al nen i una nina a la nena, espera que ho decideixin ells. Tots som diferents, l'únic que tenim en comú és que som persones, el sexe no condiona que siguis d'una manera o d'una altra. La nostra societat no té espai per a excepcions, tots els homes han

de passar pel mateix tub i les dones igual, per això hi ha desgràcies com persones que no encaixen gens ni mica en aquests prototips establerts i viuen infeliços fins que decideixen suïcidar-se, com va passar recentment amb un adolescent que va acabar amb la seva vida per no ser feliç, no va encaixar en aquest prototip d'home masculí o de dona femenina, això és culpa nostra, som nosaltres, la societat, som nosaltres els que influenciem i decidim, som nosaltres qui tenim el poder de canviar, som nosaltres qui vam matar aquesta persona. Tothom té la seva part femenina i masculina, però el que ens diferencia és que una d'aquestes parts predomina per sobre l'altra. Quan estem a la panxa de la nostra mare i encara no tenim format el sexe, en aquell moment som totalment iguals, i en uns mesos canvia alguna cosa, uns tenen sexe femení i els altres masculí però aquesta diferència és mínima, tots som persones, persones que estimem, persones que desitgem, persones que plorem... Persones que venim a aquest món a ser nosaltres i acabem sent com els altres, "normals".

Segons les meves enquestes, un 88,1% de les persones enquestades, que són de la Garrotxa i dels voltants, creuen que per a enfocar un camí cap a una societat més igualitària calen nous referents paternals per configurar el concepte d'home en les generacions futures, un 11,9% creuen que no. Tenint en compte que un 36,1% de les persones enquestades eren homes, em sembla un bon percentatge per al canvi. Òbviament les dones també hem de reconèixer i canviar certs aspectes. Obrir més l'educació dels nostres fills perquè els homes puguin participar al 50% i així els fills dels nostres fills seran educats de la mateixa manera. Un 51,8% de les persones enquestades creu que les dones assumeixen la criança del fill i no deixen espai per a l'home i aquest per comoditat ho accepta.

3. CONSEQÜENCIÈS PATRIARCALS

3.1 VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Com he comentat a la introducció i a les conclusions, no vaig poder realitzar aquesta part del meu treball per les raons ja esmentades anteriorment. Però en tot cas, he posat totes les preguntes plantejades a les quals no vaig obtenir resposta com a mostra de la meva intenció.

Preguntes plantejades:

- Quines mesures preneu o com ajudeu a aquestes famílies o persones que es troben en situacions de risc?
- Des d'on s'impulsen aquestes mesures d'ajuda?
- Quins són els casos o situacions més freqüents que tracteu?
- Algun cas a destacar o que t'hagi impactat?
- Considereu que a nivell de la Garrotxa la violència de gènere s'està eradicant o més aviat al contrari?
- Creus que jo podria entrevistar o parlar amb alguna persona que es trobi o s'hagi trobat en una situació d'aquestes?
- Opines que la violència de gènere és un problema substancial en la nostra societat?
- Creus que la violència de gènere és la conseqüència més evident del patriarcat?
- Perquè creus que es produeix la violència de gènere?
- Penses que la major part dels casos de violència de gènere s'han denunciat o segueixen amagats?
- Penses que les dones que pateixen violència de gènere són conscients del que pateixen?
- Creus que si s'arriba al punt de la violència de gènere és en part per culpa de la dona, que es massa permissiva?
- Perquè creus que els homes manifesten aquestes actituds en vers les seves parelles?
- Creus que per a enfocar un camí cap a una societat més igualitària calen nous referents paternals per configurar el concepte d'home en les generacions futures?
- I maternals?

- Que podem fer nosaltres per ajudar a eradicar la violència de gènere?
- Creus que els fills que surten de les parelles que tenen aquest tipus de relacions reproduiran el mateix en les seves relacions futures o ja estan ben informats des de l'exterior per veure que la violència de gènere no és una cosa bona ?
- Creus que la gelosia és un dels primers símptomes d'aquestes relacions que acaben amb la violència de gènere?
- A la Garrotxa hi ha casos de dones que maltracten a homes?
- Com justifiquen les dones el fet d'haver permès durant temps estar maltractades?
- Que provoca en una persona el fet d'haver estat maltractada durant temps?

3.2 CONSEQÜÈNCIES LABORALS

Quan em vaig proposar fer l'entrevista (una part de la part pràctica del treball) a un advocat per tractar el tema de les conseqüències laborals actuals del patriarcat, els conceptes que volia treballar o que tenia clar que havia de saber són els següents:

La bretxa salarial: expressió econòmica de les desigualtats entre dones i homes.

- Segregació horitzontal.
  - Segregació vertical.
  - La menor valoració dels llocs de treball tradicionalment feminitzats i la major valoració dels sectors tradicionalment masculinitzats.
  - Desigualtats retributives.
  - Altres tipus de discriminacions indirectes i directes.
- Els rols de gènere (encara les dones concilien la vida familiar amb la laboral i per tant, la bretxa salarial augmenta quan la necessitat de conciliació és més gran a causa dels cicles vitals de les dones).

4.2.1 RECULL DE DADES

Abans de fer l'entrevista, vaig recollir algunes dades importants de Catalunya, Girona i de la Garrotxa, les fonts que he utilitzat són la web de la Unió General de Treballadors (UGT) , un llibret informatiu anomenat L'observatori econòmic, social i mediambiental de la Garrotxa 2016, dut a terme per totes les empreses de la comarca i una web de la diputació de Girona anomenada xifres. Les dades són les següents:

A Catalunya, el guany mitjà anual dels homes el 2013 va ser de 27.684 euros, mentre que el de les dones va ser de 20.741 euros, un 25,1% menys que els homes.

Salaris mitjans de dones i homes a Catalunya i Espanya, 2013

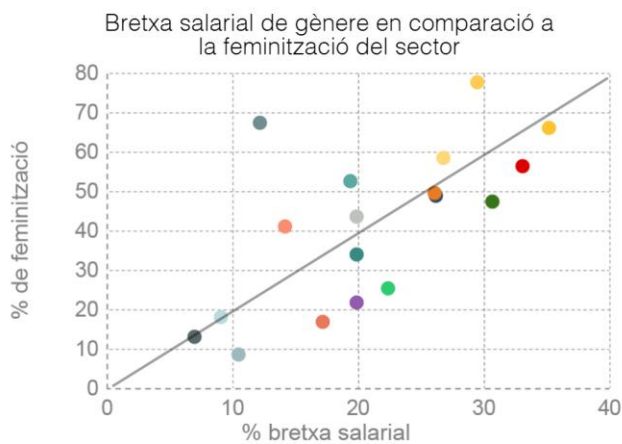
	DONES	HOMES	BRETXA
CATALUNYA	20.741	27.684	25,15 %
ESPANYA	19.515	25.675	24,0 %

Font: Enquesta anual d'estructura salarial, INE

Les desigualtats d'ingressos entre homes i dones han estat sempre elevades, per les raons abans esmentades. Però la crisi sembla haver agreujat la situació. A Catalunya, la bretxa ha anat creixent i ha passat d'una bretxa del 24,4% el 2008 a un 25,1% el 2013.

Informe bretxa salarial

Els sectors amb més presència femenina tenen més bretxa salarial de gènere

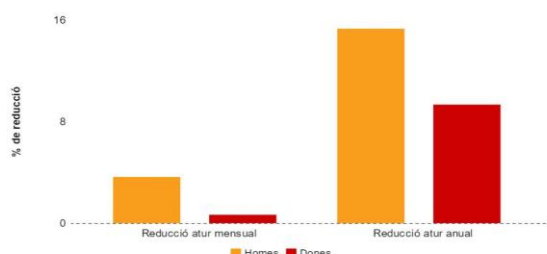

UGT de Catalunya, 2015

L'ocupació femenina s'estanca

La creació d'ocupació s'ha centrat en els homes, la reducció d'atur femení es troba estancada. Ser dona és un factor més per ser aturat de llarga durada.

Comparació de la reducció d'atur femení i masculí durant el juliol, tant en l'atur mensual com l'anyal

UGT de Catalunya, 2016

Informació estadística local:

A la comarca de la Garrotxa, 6.129 persones han estat ateses pel servei d'atenció social bàsica el 2015; d'aquestes persones, que atenen o utilitzen aquest servei, un 38% són homes, mentre que un 62% són dones.

A la Garrotxa, el pes econòmic (%del valor afegit brut) dels sectors de serveis (sectors feminitzats) del 2014 és de 47,4%, el 46,4% el sector industrial, el 5,2% la construcció i l'1,0% l'agricultura.

A la Garrotxa, els llocs de treball en el 2015 eren un 53'7% de les ocupacions en serveis (sectors feminitzats), un 36'7% de les ocupacions en la indústria, un 6,9% de les ocupacions en construcció i un 2,7% de les ocupacions en l'agricultura.

Diputació de Girona

XIFRA informació estadística local

Inici XIFRA Torna al menú

Població activa local registrada ←
 Província de Girona
 Període: any 2016, trimestre 2

Municipis de l'àmbit: Any: tnm Dades:

Edat	Homes	Dones	Total
De 16 a 24 anys	10.638	10.682	21.320
De 25 a 34 anys	38.757	34.167	72.924
De 35 a 44 anys	54.373	47.962	102.335
De 45 a 54 anys	48.432	41.575	90.007
De 55 a 64 anys	33.200	28.664	61.864
TOTAL	185.400	163.050	348.450

Font de les dades: Elaboració pròpia en col·laboració amb la Xarxa d'Observatoris de Desenvolupament Econòmic Local (BCN), a partir de la taxa d'atur registral del Departament d'Empresa i Ocupació, i la Mostra de Vides Laborals de la Seguretat Social.

Població activa local registrada

Olot

Període: any 2016, trimestre 2

Municipis de l'àmbit: Any: Dades:

Edat	Homes	Dones	Total
De 16 a 24 anys	540	554	1.094
De 25 a 34 anys	1.877	1.544	3.421
De 35 a 44 anys	2.609	2.201	4.810
De 45 a 54 anys	2.357	1.999	4.356
De 55 a 64 anys	1.667	1.379	3.046
TOTAL	9.050	7.677	16.727

Font de les dades: Elaboració pròpia en col·laboració amb la Xarxa d'Observatoris de Desenvolupament Econòmic Local (BCN), a partir de la taxa d'atur registral del Departament d'Empresa i Ocupació, i la Mostra de Vides Laborals de la Seguretat Social.

[Inici XIFRA](#) [Torna al menú](#)

Població en relació amb l'activitat

Per sexe

Província de Girona, 2001.

[Informació relacionada](#)

» Per sexe i edat

Any: Dades:

	Homes	Dones	Total
Total població inactiva	72.389	121.754	194.143
Total desocupats	11.034	14.481	25.515
Total població activa	163.009	118.544	281.553
Feines de la llar	1.185	42.266	43.451
Busquen la primera ocupació	1.725	1.772	3.497
Escolars i estudiants	12.578	15.824	28.402
Desocupats amb ocupació anterior	9.309	12.709	22.018
Incapacitats permanents	5.205	4.470	9.675
Població total	279.783	282.576	562.359
Població de 16 anys i més	235.398	240.298	475.696
Ocupats	151.975	104.063	256.038
Altres situacions	7.689	8.672	16.361
Jubilats o pensionistes	45.732	50.522	96.254

Font de les dades: Institut d'Estadística de Catalunya. Enquesta padronal

Població en relació amb l'activitat

Síntesi per sexe i edat

Olot, 2001. Homes Codi INE: 17114

[Informació relacionada](#)

» Ocupats per branques d'activitat

Municipi/s: Any: Sexe: Dades:

	16-24 anys	25-39 anys	40-54 anys	55-64 anys	65-99 anys	Total
Població de 16 anys i més	1.569	3.187	2.978	1.207	2.571	11.512
Ocupats	905	2.878	2.713	724	73	7.293
Busquen la primera ocupació	24	30	6	2	0	62
Desocupats amb ocupació anterior	52	113	76	57	2	300
Total desocupats	76	143	82	59	2	362
Total població activa	981	3.021	2.795	783	75	7.655
Jubilats o pensionistes	0	0	24	315	2.357	2.696
Incapacitats permanents	3	27	77	80	112	299
Escolars i estudiants	543	59	5	0	1	608
Feines de la llar	1	14	14	6	9	44
Altres situacions	41	66	63	23	17	210
Total població inactiva	588	166	183	424	2.496	3.857
Població total	1.569	3.187	2.978	1.207	2.571	13.575

Font de les dades: Idescat

Població en relació amb l'activitat

Sintesi per sexe i edat

Olot, 2001. Dones Codi INE: 17114

Informació relacionada

» Ocupats per branques d'activitat

Municipi/s: Olot Any: 2001 Sexe: Dones Dades: Absolutes Actualitza

	16-24 anys	25-39 anys	40-54 anys	55-64 anys	65-99 anys	Total
Població de 16 anys i més	1.552	2.976	2.812	1.324	3.578	12.242
Ocupats	708	2.278	2.056	434	64	5.540
Busquen la primera ocupació	21	29	8	12	0	70
Desocupats amb ocupació anterior	58	182	128	89	2	459
Total desocupats	79	211	136	101	2	529
Total població activa	787	2.489	2.192	535	66	6.069
Jubilats o pensionistes	1	0	37	399	3.063	3.500
Incapacitats permanents	1	24	72	90	168	355
Escolars i estudiants	677	71	11	4	4	767
Feines de la llar	55	305	443	246	202	1.251
Altres situacions	31	87	57	50	75	300
Total població inactiva	765	487	620	789	3.512	6.173
Població total	1.552	2.976	2.812	1.324	3.578	14.216

Font de les dades: Idescat

Atur registrat

Comparació de períodes

Província de Girona

Informació relacionada

» Evolució

Període 1: 2015 Agost Agrupar per: Sexe Actualitzar

Període 2: 2016 Agost

Sexe, Tots	2015, Agost	2016, Agost	Variació	% 2015, Agost	% 2016, Agost	%Variació
Homes	21.493	18.267	-3.226	49,33%	47,57%	-7,40%
Dones	22.079	20.135	-1.944	50,67%	52,43%	-4,46%
TOTAL	43.572	38.402	-5.170	100,00%	100,00%	-11,87%

Font de les dades: Observatori d'Empresa i Ocupació. Departament d'Empresa i Ocupació.

Atur registrat

Comparació de períodes

Olot, codi INE: 17114

Informació relacionada

» Evolució

Període 1: 2015 Agost Agrupar per: Sexe Actualitzar

Període 2: 2016 Agost Municipi/s: Olot Actualitza

Sexe, Tots	2015, Agost	2016, Agost	Variació	% 2015, Agost	% 2016, Agost	%Variació
Homes	871	784	-87	46,40%	46,75%	-9,99%
Dones	1.006	893	-113	53,60%	53,25%	-11,23%
TOTAL	1.877	1.677	-200	100,00%	100,00%	-10,66%

Font de les dades: Observatori d'Empresa i Ocupació. Departament d'Empresa i Ocupació.

Ocupats

Ocupats per sexe

Província de Girona

Període: any 2016, trimestre 1

Informació relacionada

» Ocupats per edat

» Ocupats per nacionalitat

Període: 2016 Trimestre 1 Dades: Absolutes Actualitzar

Municipi	Homes	Dones	Total
TOTAL	156.747	130.867	287.614

Font de les dades: Idescat

Ocupats per sexe

Olot

Període: any 2016, trimestre 1

Homes Dones Total

7.556 6.215 13.771

4.2.2 ENTREVISTA A CARLES SANTAELIÀRIA

En Carles és advocat, llicenciat en dret per la Universitat de Barcelona, és assessor jurídic del sindicat CNT, també es dedica a altres aspectes, com per exemple és activista en el camp del medi ambient, però ara se centra més en el sindicat, ja que respon a diverses consultes i es troba molt sovint amb casos de discriminació laboral. Per això i perquè es va mostrar totalment predisposat, vaig decidir entrevistar en Carles per preguntar-li sobre les conseqüències laborals del patriarcat.

Pensa que l'atur s'està reduint a la mateixa velocitat entre els homes que entre les dones?

Jo crec que no. Ni l'atur, ni l'ocupació en general, les dones sempre han estat més precaritzades i amb una ocupació similar la majoria d'empreses prefereixen a un home. Tot i que hi ha ocupacions molt específicament de dones, que són els serveis, com la neteja, l'atenció sanitària en determinats nivells, serveis geriàtrics... Que són feines poc valorades i molt necessàries.

Per tant, creu que la reducció d'atur femení es troba estancada i que en conseqüència ser dona és un factor més per ser aturat de llarga durada?

Si, i no només això sinó per a tenir feines de pitjor qualitat i a més per ser discriminada pel fet de ser dona. De manera objectiva, clara i contundent, les dones, en algunes empreses, si hi ha la previsió que puguin estar embarassades tenen més dificultats per a aconseguir contractes indefinits. Això és així. Jo m'ho he trobat en el sindicat, en algunes empreses fins i tot, sota l'aparença que els donen facilitats quan es troben amb l'embaràs i tenen el dret de demanar la baixa quan els convingui, abans si és un embaràs de risc... després els fan la vida impossible en el sentit que tampoc és fàcil la conciliació de la vida familiar i la vida laboral. Són unes normatives que es van aprovar fa deu anys i sembla que costa bastant que es vagin implementant en algunes empreses i després també perquè les baixes són complicades en general per a les empreses. Hi ha certes dolències que són més pròpies de les dones, per exemple la fatiga crònica, que és una malaltia bastant típica de les dones. En algunes empreses encara no es reconeix com a malaltia i alguns metges encara no entenen que ja està protocol·litzada com a malaltia i la immensa majoria d'afectats per aquesta malaltia són dones. A Olot hi ha una associació d'afectats de la fibromiàlgia.

Per tant, pensa que això propicia l'augment del model de família en la qual l'home és el cap de la família que porta el pa a casa, persistència del rol tradicional imposat per la societat patriarcal en la qual vivim?

Sense cap mena de dubte, es reafirma en l'estructura laboral, ja des de fa temps però ara tampoc ha canviat gaire la cosa. En tot cas, hauria canviat en algun tipus de feines però que són específicament de dones però no perquè siguin bones en quant a projecció personal o en quant a salari, sinó perquè es considera que les dones estan més capacitades o preparades per fer-ho, potser perquè a nivell social estan poc valorades. Que són aquestes feines que

dèiem abans (serveis, atenció i cura) i serien els únics casos que les empreses prefereixen dones i no homes.

Troba que una de les causes de la bretxa salarial és la feminització i la masculinització de les activitats o feines, és a dir, la segregació laboral?

Sí, de fet és el que dèiem abans, efectivament, és la segregació. Hem de pensar que la incorporació de la dona a la feina és una cosa que no està del tot assolida en certs nivells, és una cosa que en certa mesura diríem que hi ha generacions que encara són vives que ho contempen estranyats, els ve de nou. Les dones han d'estar a casa cuidant els fills, que és la seva tasca, això encara hi ha gent que ho pensa. Per tant, la segregació persisteix, és més, jo diria que aquesta llei de conciliació de la vida laboral i familiar era una llei que pretenia corregir alguns dels defectes que l'estructura laboral té i que perjudica especialment les dones però ja et dic que està costant molt que es desenvolupi plenament. Es posa en pràctica i es recullen alguns convenis però a l'hora de la veritat la majoria d'empreses hi posen pegues. Aquesta llei bàsicament el que intenta és compensar que una dona, pel fet de ser gestant o de tenir descendència, la seva progressió laboral queda condicionada. I això en altres països sí que es té molt en compte, es permet conciliar la vida familiar i laboral, però aquí encara estem intentant que la inèrcia de segle i segles de patriarcat es comenci a remoure i en algunes empreses es fa, les que avui en dia funcionen més bé. Les que han pujat un esglaó quant a capacitat, productivitat i innovació en la gestió laboral són les que tenen en compte aquests factors, són les que tenen en compte la capacitat de la gent de poder distribuir la seva jornada en funció de les seves necessitats... i això és el que afavoreix precisament l'ocupació de les dones. Tenir en compte els valors que aporten les dones, que no són valors tan masculistes o masculins que l'empresa afavoreix, la competència, la competitivitat, la competició i la lluita són conceptes masculins. Un concepte que aporta la dona a la feina normalment és la col·laboració, compartir, ajudar-se, són valors fonamentals en les empreses ja que les empreses no es tracta de veure qui en sap més sinó de veure com entre tots podem aconseguir objectius, no és important qui guanya sinó que tots aconseguim els objectius. Això són valors específicament femenins, diria jo. Normalment el clima que se sol crear amb les dones és molt diferent que amb els homes.

Creu que les feines que normalment fan els homes tenen major retribució que les feines que normalment fan les dones ?

És un fet, no és que ho cregui sinó que és un fet i a més totes les estadístiques ho demostren, la diferència de retribució és al cap de l'any de diversos milers d'euros en conjunt i de mitjana. És a dir, el salari mitjana d'un home, el que declaren els directius, executius, els funcionaris... està per sobre dels 20.000/25.000€ i les dones estarien a quatre o cinc mil euros per sota de mitjana.

Per què en l'actualitat, quan la formació de les dones és equiparable a la formació dels homes, aquestes majoritàriament no ocupen alts càrrecs?

Ara s'està produint un fenomen molt curiós que és que les dones demostren en la majoria d'especialitats acadèmiques més capacitat que els homes. Hi ha moltes carreres en les universitats en les quals hi ha més dones que homes i tenen millors notes. I no només les universitats, també els instituts. Si observes les millors notes de la selectivitat, pot haver-hi un noi però tres o quatre noies. Sempre, ara ja és un fet normal. Per què? Entre altres coses segurament perquè les noies tenen una maduració afectiva i personal una mica anterior als nois, que són més immadurs en l'època escolar. Això entre altres coses. El fet que les noies no tinguin càrrecs directius també té a veure amb el que parlàvem abans, el fet que les noies són menys competitives, tot i que algunes ho són molt i també el fet que la maternitat, com que l'empresa no està ben estructurada perquè es pugi compaginar la vida laboral i familiar, doncs afecta la capacitat de les dones en algunes empreses.

El que es comenta com el sostre de vidre, que és aquell límit invisible que afecta les dones, si t'hi fixes, de dones directives en les empreses n'hi ha poques, però dones amb càrrecs mitjans n'hi ha moltes, a la universitat passa el mateix, dones amb capacitat per arribar a ser professores o catedràtiques o investigadores... n'hi ha moltes, dones que arribin per exemple al càrrec de rectora d'una universitat és més difícil i això té molt a veure amb això, amb aquesta dificultat de compaginar la vida laboral i familiar que fins ara, lamentablement, l'atenció i la cura dels nens és quasi una activitat exclusivament femenina i no hauria de ser així, de fet, la baixa per maternitat es comparteix, la pot tenir l'home o/i la dona, fins i tot pot tenir-la més l'home que la dona si hi ha l'acord entre la parella o per aspectes professionals o d'inclinació personal... Però és poc normal que es comparteixi aquesta baixa de maternitat, només els primers dies i normalment l'home torna abans a la feina que la dona.

Els sectors laborals feminitzats són les activitats més relacionades amb els serveis, l'atenció i la cura, això proporciona que les dones es mantinguin sempre a la base de la piràmide econòmica i que tinguin menys opcions a ascendir. Què n'opina?

Totalment cert, és veritat. Però ara també s'està produint tota una feminització de tota una sèrie d'activitats que no són o no haurien de ser menystingudes, com per exemple que cada vegada hi ha més dones en l'ensenyament, en la medicina, en el dret... Tot i que encara no és el més normal, jo em trobo bastants jutgesses. Però es curiós i a més jo trobo que és bastant coherent que l'ensenyament sigui més femení que masculí. De fet, hi ha escoles a Olot en les quals l'equip docent està format per 30 dones i 2 o 3 homes. I això ja és bastant normal. En la sanitat també és bastant normal, cada cop més, i no em refereixo a assistència mèdica sinó a metgesses, investigadores, cirurgianes, ginecòlogues... A mi sempre m'ha semblat absurd que existeixin ginecòlegs, no ho he entès mai ja que és un tema específic de dones tot i que n'hi ha i és totalment respectable.

Si considera que s'ha de canviar, què faria per canviar-ho?

Jo crec que l'aportació que han de fer les dones per a aquest canvi és una aportació que també acabarà beneficiant els homes tot i que ara no se n'adonen. Acabarà beneficiant els homes perquè tindrà aquesta capacitat integradora, no competitiva sinó de col·laboració i això també afavoreix els homes. Els homes segurament per una qüestió en la qual entràriem en temes molt opinables, es mostren autoritaris davant de les dones perquè són insegurs, és una manera d'encobrir la seva inseguretat, són autoritaris perquè físicament o aparentment són més forts, i és aparentment perquè hi ha moltes dones que estan entrenades i millor que els homes, per sort, ja que això també ajuda a posar en context la força física que és una cosa que et pot venir innata però també entrenada, una persona que fa esport i té una vida saludable pot ser més forta, però no és una qüestió de gènere perquè jo en conec, de dones, que són més fortes que molts homes, per sort.

Jo crec que el canvi ha de venir per una via legislativa, per una via de presa de consciència de les dones, d'apoderament que es diu, és a dir, que les dones sàpiguen que pel fet de fer aquestes activitats de servei, d'atenció i cura no se les ha de menystenir perquè són feines molt importants però que això tampoc els ha de tallar el camí a altres feines del tipus que siguin. Cada vegada més, hi ha un entorn en el qual és normal que hi hagi dones que siguin arquitectes, enginyeres... que eren feines molt exclusivament masculines. Això ara ja es va acceptant. És una qüestió de temps i també de mobilització, de campanyes, de voluntat de canvi que ha de venir des de la base de les pròpies dones, dels homes i que ha de travessar tota la capacitat de mobilització social, campanyes específiques, ser més taxatius amb el tema de la violència de gènere, ser també molt taxatius amb la discriminació laboral de les dones, un canvi de consciència general. Jo tinc casos de discriminació laboral i són els que realment em motiven perquè el nivell de denigració que es pot trobar una dona en una empresa difícilment se'l troba un home, també perquè les dones ho han acceptat. Per exemple, dones que són estrangeres, nouvingudes, que no tenen els papers i les obliguen a treballar en un règim gairebé d'esclavitud, vol dir que no tenen pràcticament drets, els paguen el que volen... I amb això estic parlant de la típica feina femenina, ajudant de cuina, neteja.... Ara mateix em ve al cap un cas d'una dona que feia d'ajudant de cuina, neteja del restaurant i atenció de la mare de la dona del restaurant, ho feia tot pobreta, i quan els semblava li pagaven alguna cosa. Sempre li deien que ja li farien els papers i va passar així dos anys i mig.

Òbviament tot canvi o reforma acaba amb una legislació, unes normes, uns convenis laborals i unes lleis que prohibeixen determinades actituds. I de fet, aquestes lleis, a nivell teòric ja hi són, hi ha lleis que prohibeixen la discriminació de les dones i els homes, ja hi són els convenis dels drets humans i dels convenis laborals no n'hi ha cap que accepti cap discriminació de gènere. Però la dificultat està que en la pràctica es vagin concretant els mecanismes per impedir aquesta discriminació i això s'ha de fer des de les empreses, des dels sindicats, des de les entitats socials, des de la mobilització de les dones, des de les escoles, des de les associacions de veïns, des de tots els àmbits ja que això

és una reforma que porta un recorregut molt llarg. Evidentment les coses estan canviant però encara falta.

Per exemple, jo recordo que de jove estava molt mal vist el masclisme i avui en dia, en certa manera i pel que jo sé, hi ha com un rebrot de les actituds masclistes i això és una cosa que demostra fins a quin punt és complicat. Malgrat que a la teoria tot ho tenim clar a la pràctica es torna a reproduir aquest model o esquema perquè encara socialment es viu una mica aquest ambient, encara a moltes cases l'home és el que té el poder fàctic, la influència del que veuen els joves en el seu entorn i la influència dels mitjans ideològics que ells van rebent, com les pel·lícules, les sèries, la música, els videojocs... Caldria una revisió a fons de tots aquests mitjans. Els videojocs, cosa molt habitual entre joves, no haurien de tenir aquest component masclista que tenen i no només masclista, també racista, sàdic... Doncs als jocs de guerra, l'objectiu és lluitar, matar, humiliar el rival, jugar a posar-se per sobre dels altres... que són valors masculins. Les poques dones que apareixen en els jocs reproduïxen el mateix esquema i la mateixa mentalitat masculina, no hi ha diferència. I jo em pregunto per què no pot haver-hi videojocs divertits i engrescadors que impulsin uns valors molt més socials i positius?

Per a un futur sense bretxa salarial, pensa que caldria canviar radicalment els convenis col·lectius sectorials de l'àmbit laboral?

No, potser no caldria un canvi radical però sí que s'hauria de canviar en la pràctica, a hores d'ara els convenis intenten corregir això, no hi ha cap conveni que digui el contrari. Tots recullen una mica els principis d'aquesta llei que et comentava de la conciliació de la vida familiar i laboral i blasmen qualsevol forma d'assetjament sexual a l'empresa, vull dir, és una causa d'acomiadament directe, és una falta molt greu, de la pitjor qualificació, ja sigui un treballador o l'empresari, l'assetjador.

No et dic que no hi hagi d'haver canvis a nivell legal, però a vegades no són només les lleis perquè si s'apliquessin les que tenim ara, ja no tindríem aquests problemes. Les lleis són importants però també és qüestió que els hàbits i la mentalitat vagin canviant. I també que les dones a vegades, tenen una tendència adquirida a acceptar les coses i elles també s'han de moure, s'han de mobilitzar. A vegades són les dones les que accepten determinades coses, llavors això ha d'anar canviant amb campanyes concretes, amb el dia a dia... És un canvi, un canvi de llarg recorregut.

Troba que caldria posar en marxa accions o campanyes de sensibilització o pensa que la gent ja està molt conscienciada sobre aquest tema?

S'han de dur a terme moltes campanyes encara, i no només campanyes, s'ha de treballar en tots els nivells d'intervenció social i pública, des dels més petits fins als més grans perquè això és un esquema que està implantat a fons en tota la societat i, per tant, s'ha de treballar en tots els àmbits, des de la cultura, l'educació, el lleure, a nivell laboral, sindical, a nivell de la política també, tot i que a la política en teoria hi ha unes normes de paritat en les quals es diu que les llistes electorals han de ser compensades entre homes i dones però a la

pràctica no sé si això s'aplica. Jo veig que a cada consell de ministres hi ha tres o quatre dones, però seria important que per una vegada aquí hi hagués una primera ministra que fos dona, que hi hagués un consell de ministres que fos amb una majoria de dones i que hi hagués un parlament amb majoria de dones. I estic parlant de Catalunya, d'Espanya, d'Europa i d'on sigui, això seria important ja que començarien a canviar les coses. De fet, jo considero que en els últims anys hi ha hagut canvis significatius i és possible que d'aquí poc la presidenta dels Estats Units sigui una dona.

Coneix alguna llei de qualsevol àmbit que beneficiï expressament els homes?

Directament no, no n'hi ha cap que beneficiï expressament els homes, però en trobaríem moltes que els beneficiïn indirectament. Per exemple, acceptar acordar res amb l'església que discrimina les dones, això de per si sol, ja és una discriminació cap a les dones. Hi ha una església que té una presència important a la cultura catalana i espanyola que discrimina directament les dones, això l'Estat no hauria d'acceptar-ho, hauria de dir que si es vol fer tractes amb l'Estat s'ha de canviar el funcionament de l'església i no s'admet cap mena de discriminació.

Fins fa poc, en les lleis d'heretament del codi civil deien que l'home té preferència a nomenar hereu a qui vulgui.

El cognom del pare per defecte sempre va davant del de la mare, ara això, voluntàriament es pot canviar, però si no ho fas, sempre tindràs el del pare. És una cosa que ve per llei, però ara mateix es pot canviar, si es vol es pot posar primer el de la mare o únicament el de la mare o els del pare.

I fins fa no gaires anys, hi havia, igual que ara, el llibre de família en el qual consta el pare, la mare i els fills. Però també hi havia el llibre de filiació en el qual la titular era una dona, és a dir, quan una dona era titular d'una família ja no es deia llibre de família sinó llibre de filiació, és a dir que es considerava una altra categoria.

Coneix alguna llei de qualsevol àmbit que beneficiï expressament les dones?

No, cap.

A part de les preguntes concretes que jo vaig formular-li, en Carles també em va parlar de molts temes, tant d'experiència professional com personal i m'agradaria afegir alguna de les coses que em va dir sense cap pregunta prèvia.

En un moment de l'entrevista, en Carles em va dir:

A mi m'agradaria que les dones no fossin més competitives que els homes sinó que fossin més competents, que són dues coses diferents. Competent vol dir que és capaç de fer aquella activitat en el millor nivell i competitiva vol dir que busca estar per sobre dels altres i, per tant, sempre té una confrontació. Tot i

que la competitivitat (valor masculí) està present en quasi totes les activitats, en els esports, els videojocs...

La millor empresa és aquella en la qual la gent no ha de competir entre ella sinó que ha d'aportar les diferències, que és el que enriqueix l'empresa, cadascú té una vessant en la qual és més capaç que un altre o en que te més facilitat o que li interessa... Això és el que acaba sent més eficaç per a una empresa, que la gent puguin compartir el que un té amb els altres i el que a un li falta que l'ajudin els altres. Aquest és el model teòric però si això ho vincules amb una producció massa mecanitzada és molt difícil ja que es compten els resultats.

M'agradaria molt mostrar el meu agraïment sincer a aquesta persona que m'ha aportat tanta informació i que és un llibre de coneixement ple d'experiència en aquests temes. Va ser un gran plaer poder parlar amb en Carles, no només com a professional sinó també com a persona . Agraeixo poder tenir tota aquesta informació dins del meu treball. Admiro el seu coneixement, la seva experiència i que encara es mantingui actiu resolent casos de discriminació laboral. Realment, és un gran exemple a seguir.

3.2.2.1 CONCLUSIONS PRÒPIES

Quan vaig sortir de l'entrevista, a part de tenir el cap com un timbal, també em vaig sentir satisfeta i sentia que tenia moltes idees i temes (tot i que estaven bastant barrejats dins el meu cap) per esbrinar d'aquesta entrevista.

Un cop vaig passar a net l'entrevista i la vaig llegir uns quants cops, les idees estaven més clares.

En Carles, que és un home actiu en aquests temes, un home que dia a dia combat contra la discriminació laboral, sap el perquè de les víctimes, el perquè de les empreses, les possibles solucions...Nosaltres no.

En Carles, a part de ser una persona llicenciada en dret i que, per tant, sap de lleis, és una persona que durant el seu dia a dia s'entrega als altres, això és una cosa que pocs fan, viure de solucionar els problemes dels altres, però ell no és un advocat que per diners defensa un culpable o un innocent, és un advocat que s'entrega a la societat, als problemes socials, que són molts. La gent normal com jo, no pensa en aquests problemes, estem concentrats en nosaltres mateixos i en els nostres beneficis sense pensar que els problemes dels altres són també els nostres i que els beneficis dels altres són també els nostres, la societat et condiciona des que neixes, ningú tria la societat en la qual vol viure, però un cop hi vius, tens l'opció d'intentar canviar-la o fer coses perquè millori. Perquè tots sabem que els humans no podem viure sense societat i, per tant, no ens queda més remei que intentar canviar tots aquests problemes perquè puguem viure allà on realment volem. Però això, no es fa, la gent es resigna constantment, tot i que sàpiga que la dona pateix aquestes discriminacions no es fa res fins que no t'afecta de forma directa. Sobretot són

les dones les que més s'haurien de moure i les que menys ho fan, això em sembla indignant.

Jo crec que els joves d'avui en dia estan molt perduts, només es preocupen de quina roba posar-se, de quina foto penjar a les xarxes socials, de comprar jocs, roba, etc, en un centre comercial... Tot són aparences i falsedat que venen provocades per un egoisme que no porta en lloc. Jo ho veig amb els joves del meu voltant, ningú es queixa de res, tots es resignen a acceptar allò que ja està establert en comptes de lluitar per allò que volen amb un sentit crític, mirant les coses i valorant-les per un mateix i generant una pròpia opinió, no repetint com un lloro allò que es diu i no se sap ni per què. Perquè els joves accepten les lleis establertes i l'autoritat de qui sigui sense preguntar prèviament el perquè? Potser és perquè els seus pares actuen igual o perquè realment no els interessa lluitar per una societat justa i millor o potser perquè senzillament tenen mandra i no volen mirar cap als problemes. Tot això fa molt mal a la societat perquè d'aquesta manera ningú es preocupa per aquests problemes, tothom els sap, però ningú parla d'ells, o si ho fan és només per quedar bé davant dels altres.

Per això admiro tant la posició del Carles, que podríem dir que es dedica cada dia a millorar la societat no vivim que, com ja he dit, és d'allò més essencial.

Quan en Carles em va dir que hi havia un rebrot de masclisme en aquestes últimes generacions em vaig sentir compresa, perquè és el que veig jo sempre al meu voltant, amb els joves que veig constantment i fins i tot amb els meus amics. Moltes de les joves d'avui en dia (no totes), es venen com objectes sexuals, com que la moda és aquesta, totes segueixen la moda, tot i que això suposi perdre la dignitat i passar fred per festes del Tura perquè no pots portar uns pantalons que baixin de mitja galta del cul, aquesta és la pressió social que es viu. Les fotos que pengen les noies avui en dia a les xarxes socials són totalment provocatives i semblen còpies unes de les altres, fet que em sembla patètic ja que per a mi, allò més bonic és ser diferent i apreciar les diferències que tenim entre tots. La imatge que ha de vendre una adolescent d'avui en dia és la d'una noia provocativa, la qual té una llarga llista de pretendents, una noia sobretot prima i amb roba molt ajustada i curta, però a la vegada han de mostrar-se innocents i que la seva provocació no és voluntària, mostrar-se amb poca experiència, que no els agradi estudiar, amb poc cervell, sempre maquillades, sempre de compres, gens masculines i amb poca força, que hagin de dependre d'un home forçut que les ajudi, han de conquistar els homes amb el físic i no amb la seva personalitat o caràcter... Una Barbie en tots els aspectes, fet que és difícil d'assolir per a tothom perquè tots som diferents, per tant, no podem mostrar-nos iguals davant la societat si som diferents i per això, les persones que no poden assolir aquest llistó tan alt pateix una pressió, marginació, baixa autoestima... Personalment penso que són valors bastant patètics i molt masclistes. Mentre que el jove d'avui en dia s'ha de mostrar com un mascle fort, que no plora mai, a qui les coses exteriors no afecten, que té moltes noies a la seva disposició i que cada dia va amb una de diferent, un noi poc sensible i poc detallista, molt masculí, que s'enamora d'una noia no per com és de personalitat, sinó pel físic que té i per la carn que ensenya... Un Ken en tots els aspectes i amb uns valors patètics, totalment

masclistes. Aquesta és la pressió social que viuen els joves del món occidental, ningú té temps per preocupar-se del perquè d'aquesta pressió, del perquè de tant de patiment i aparença, perquè a mi tot això em sembla un patiment absurd, tampoc es planteja ningú perquè les dones pateixen discriminació... Això és el que veig jo durant el meu dia a dia, jovent molt perdut. I els pocs que intentem canviar coses o intentem no ser iguals que els altres, semblen bojos perquè no tenim "me gustas" o "followings" a les xarxes socials. Som els estranys, mentre només busquem que no ens valorin per les fotos que pengem a les xarxes o per la roba que portem sinó per com som, busquem relacions directes i no superficialitat. Aquí es podria aplicar una frase que dic sovint: en una societat de malalts no s'ha de ser normal. Quan faig un comentari a algun professor perquè no utilitzi un llenguatge tan sexista, és el professor qui m'ho agraeix, els altres, els joves ni s'hi fixen.

En aquest sentit crec s'ha fet un retrocés important respecte a fa unes generacions, els problemes de feminització d'uns sectors que estan molt desvalorats per la societat i de masculinització d'uns sectors molt valorats encara persistiran bastant, perquè aquestes generacions venen totalment condicionades per allò que és femení i allò que és masculí i per tant, les noies aniran als sectors desvalorats i amb menys retribució i els nois aniran als sectors més valorats amb més retribució. Les dones seguiran resignades acceptant les injustícies d'aquesta societat desigual com han fet tant, anys enrere.

Aquest serà el cas de totes aquestes dones que avui en dia es mostren com a Barbies molt feminitzades i els nois que es mostren com a Kens molt masculinitzats, però jo, que considero que tinc una part femenina i una part masculina i n'estic molt orgullosa i l'altra gent que veu els problemes socials i té ganes de canviar-los o buscar solucions, lluitarem pel futur que volem, per la feina que ens faci feliç i no pel que ja ens ve donat i mastegat de tota la vida, el camí avorrit d'una dona resignada, no. Lluitarem perquè les dones siguin mecàniques i puguin no depilar-se i perquè els homes puguin plorar davant de tothom i ser sensibles i això ho podem fer a través de campanyes de conscienciació i sensibilització, xerrades d'informació, no conformant-nos amb una feina que ens esclavitzi, no acceptant cobrar menys que un home que fa la mateixa feina, denunciant les injustícies i posant-les en evidència... I tot això ho hem de fer des de tots els àmbits possibles, tots als que tinguem accés, des de l'educació, la cultura, el lleure, etc. Jo em sento amb el deure de fer-ho, senzillament per no retrocedir, no vull formar part de la generació que va retrocedir, vull formar part de la generació que va avançar una mica o que ni que sigui va posar la intenció.

En Carles m'ha donat un molt bon exemple, ara ja sé que a partir dels sindicats, de les entitats socials...és des d'on s'han d'impulsar aquestes solucions, ja que jo sola sense cap organització o associació no tindria veu.

Les lleis del nostre sistema són patriarcals, és un món d'homes, les lleis estan adaptades als homes, als beneficis dels homes i no als de les dones. Per això hauríem de lluitar perquè es fes una reforma legislativa des de l'arrel i no que per defecte sempre sigui l'home el que està beneficiat.

Seria lògic que les dones, que ja em demostrat que tenim més capacitat de formació, i això ja ho sap tothom i sinó, cada dia més gent, tinguéssim una presidenta per primer cop en la història d'Espanya i ja seria hora que aquesta presidenta o ministra o mecànica o empresària o paleta... pugui conciliar la vida laboral i familiar de manera perfectament correcta perquè tingui un pare del seu fill que s'encarregui d'ell igual que ho fa ella i perquè les lleis li donin unes facilitats i unes condicions laborals amb les quals pugui fer tot allò que es proposa sense impediments exteriors. Amb tot el potencial que arrosseguem, ja seria hora de passar a demostrar-lo una mica, no? I no quedar sempre com les resignades, les que accepten i no lluiten.

3.3 ROLS DE GÈNERE (HETERONORMATIVITZACIÓ)

A través d'una amiga vaig poder contactar amb Lai Agustí, una persona molt amable que va accedir a ajudar-me en aquest treball contribuint amb aquesta entrevista. Aquesta persona està fent un procés de canvi de gènere, actualment es defineix com a transgènere no binari. I va tenir el valor i l'amabilitat d'explicar-me la seva història.

1. Se sent una dona (rol tradicional molt feminitzat, "Barbie")?

No em sento dona, no. No m'hi he sentit mai. El sexe femení és el que em van assignar al néixer; genitals femenins = dona, però ningú no em va preguntar si em sentia així.

2. Se sent un home (rol tradicional molt masculí, fort i mascle, "Ken")?

Tampoc em sento home, ni fort, ni mascle.

3. Quant temps ha tardat a veure que no se sentia dona?

Des de molt petit jo sabia que no em sentia nena i crec que vaig viure els meus anys d'infància d'una forma bastant neutra pel que fa al gènere. Si més no, els meus pares mai em van imposar que vestís d'una forma femenina (o el que la societat heteronormativa¹² considera com a femení). En resum, en la infància jo era totalment un "tomboy"¹³, però en algun moment pròxim a l'adolescència vaig canviar i vaig adaptar-me als rols i expectatives de gènere d'aquesta societat (sobretot era important passar desapercebut, no ser diferent). Tant que potser fins i tot jo em vaig empassar aquella mentida. Per un temps. Vaig anar guanyant valentia i frustració a la vegada durant els anys, així vaig passar una adolescència presentant-me socialment com a noia heterosexual i femenina.

---

¹² L'heteronormativitat és un règim social, polític i econòmic que imposa les pràctiques sexuals heterosexuales mitjançant diversos mecanismes mèdics, artístics, educatius, religiosos, jurídics, etc. i mitjançant diverses institucions que presenten l'heterosexualitat com a necessària per al funcionament de la societat i com l'únic model vàlid de relació sexoafectiva i de parentiu.

¹³ "Marimacho" és un qualificatiu despectiu amb el qual es descriu les persones del sexe femení que mostren un patró de comportament marcadament masculí.

Als 20 vaig sortir de l'armari, quin alliberament! Per fi capaç de viure l'amor sentint-lo de veritat. Al voltant dels 30 he començat a sortir de l'armari pel que fa al gènere: No sóc una dona, no sóc un home. La meua identitat se situa pel moment en el no-binari¹⁴.

4. Considera que ha trigat molt més a saber qui és que la resta de gent "normal" (societat)?

Sí, suposo que en general sí que he trigat molt més que les persones cisgènere¹⁵ i heterosexuales. Si més no, la gent que neix amb el privilegi d'encaixar en el que es considera socialment normal no es troba en la situació d'haver-se de qüestionar per obligació la seva identitat sexual i de gènere. Molts tampoc en són conscients, de posseir aquest privilegi.

5. S'ha sentit desencaixat en la societat? Durant quant de temps?

Sí, durant molt de temps. He intentat encaixar-hi (com explico anteriorment) durant bona part de la meua vida i la meua identitat real de gènere i sexual va passar desapercibuda i, per tant, encaixava la mar de bé en aquesta societat heteronormativa patriarcal, però això no significa que jo sentís que encaixava. Vaig encaixar a ulls dels altres, però era mentida i només ho sabia jo.

6. Si és així, s'ha sentit malament pel fet de no encaixar?

Evidentment que sí. No trobar el teu lloc és molt dur. No poder-te presentar a la resta de persones com la persona que tu sents que ets és molt dur. Et desequilibra mentalment, t'entristeix, et deprimeix, et desesperança, et fa sentir sol, molt sol, perquè saps que ningú et coneix en realitat. Els humans necessitem reconeixement, ser reconeguts per l'altre individu com a individus únics que som, per tant, la identitat és essencial i el gènere i l'orientació sexual són aspectes essencials de la nostra identitat personal com a individus únics que som.

7. Són els rols tradicionals de dona Barbie i d'home Ken que l'han fet sentir desencaixat?

Sí, els rols de gènere han fet i segueixen fent molt de mal en aquesta societat.

8. Creu que són uns rols imposats per la societat patriarcal?

Totalment imposats. Ningú neix pensant certes coses com a "lògiques" a menys que s'ensenyin així. Dubto molt que un infant pensi que és totalment lògic que una persona s'encarregui de la cuina i les feines de casa i s'hagi de depilar per ser més agradada pels altres, només pel fet de tenir pits i vagina o que sigui lògic que una persona s'encarregui d'arreglar el cotxe o que li agradi més el futbol que el ballet només pel fet de tenir penis. És d'una estupidesa desconsoladora. Els rols de gènere són rols apresos i si d'aquesta lògica se'n fa norma, doncs sí, són rols totalment imposats.

---

¹⁴ Es refereix a un conjunt d'identitats transgènere que agrupa totes aquelles persones la identitat de gènere de les quals no s'assimila en els espectres tradicionals occidentals de gèneres binaris (masculí i femení).

¹⁵ Terme utilitzat en l'àmbit dels estudis de gènere per referir-se als individus la identitat de gènere dels quals concorda amb el gènere biològic en néixer, és a dir, amb la identitat, comportament o "rol considerat apropiat al propi sexe de naixement". S'utilitza habitualment com a terme oposat a transgènere.

9. S'ha sentit poc comprès per la societat?

Sí. Créixer en una societat essent diferent al que es considera norma i s'ensenya a les escoles com a normal, és un procés bastant solitari i desesperançador. És molt dur créixer sense trobar referents als que poder-se identificar dins la societat, em refereixo a la identitat de gènere, a l'orientació sexual. Quan creixes pensant que no hi ha ningú més com tu (potser perquè et trobes en un entorn en el qual, els que són com tu també estan amagats), et falten referents, persones amb qui poder-te identificar, emmirallar o compartir el mateix. En una societat heteronormativa patriarcal es problematitza la diferència a la norma i s'intenta normalitzar la diferència com a solució a la problemàtica. Però el problema no és ser diferent a la majoria, sinó considerar normals certes identitats de gènere, sexualitats, rols de gènere, conductes socials. La solució no hauria de ser incloure al que és diferent, sinó créixer en un ambient pedagògic en el qual la identitat cisgènere, l'heterosexualitat, els rols i normatives de gènere no són la norma.

10. Quin paper/etiqueta li atribueix la societat?

Bé, la primera etiqueta que la societat em va posar és la de nena, noia, dona. La següent etiqueta va ser la de noirot, laio, "marimacho". Me n'han posat més d'etiquetes: lesbiana, tortillera, camionera. Més tard, les etiquetes me les he començat a posar jo. Gai, queer¹⁶, persona andrògena¹⁷, gènere fluid¹⁸, transgènere no binari, gènere queer.

11. Sap si es fa alguna cosa per ajudar les persones que es troben en aquesta situació? I sap si es fa alguna campanya de conscienciació de la societat sobre aquest tema?

No visc a Catalunya i la veritat és que no estic gaire al dia de les lluites que es porten a terme des de col·lectius feministes i LGBTQI¹⁹ actualment a Catalunya i Espanya. Però pel que fa a qüestions feministes més generals i locals, sé que a Olot o a la Garrotxa hi ha el Col·lectiu La Dalla, que és una associació feminista amb propostes boniques i que porta a terme un treball de conscienciació i protesta. Se'n necessiten més, d'associacions i col·lectius com aquests (especialment als pobles o ciutats petites allunyades de la capital). Pel que fa a persones transgènere, sé que hi ha un servei que es diu Trànsit (a Barcelona), és un servei gratuït dependent de l' Institut Català de la Salut que ofereix assessorament sobre salut (endocrinòloga, ginecòloga, etc) per a persones trans.

---

¹⁶ Terme en anglès usat com a categoria genèrica respecte al gènere i orientació sexual, per a designar aquelles identitats i expressions no normatives i no binàries (home/dona, masculí/femení, homosexual/heterosexual, etc.).

¹⁷ És un terme derivat de les paraules del grec άνδρας (andras, que significa 'home') i γυνή (gyné, que significa 'dona') i es refereix a la barreja de masculinitat i feminitat característica de la moda o a un hermafroditisme vertader.

¹⁸ És el concepte i la idea segons la qual una persona pot anar variant de preferències sexuals al llarg de la seva vida. Aquestes no tenen per què correspondre sempre a una "etiqueta" vigent a la seva societat.

¹⁹ Són les sigles que designen col·lectivament a Lesbiana, Gai, Bisexual, Transgènere, Queer, qüestionant i Intersex.

12. Pensa que les dones tenen en comú alguna cosa més que el sexe o és només el sexe i cada persona és diferent?

Penso que cada persona és diferent, independentment del sexe.

13. Ha conegut més persones que estiguin en la mateixa situació que vostè?

He conegut persones cisgènere gais, lesbianes, bisexuals, persones queers, transgènere binaris, trans no-binari, etc amb diversitat de matisos identitaris.

14. A casa seva què pensen d'aquest tema?

A casa meua em donen suport però crec que el tema els ve bastant gros. Necessiten que jo tingui clara la direcció que vull prendre per tal de saber com donar-me suport de la millor manera.

Jo estic en un procés de reconexió (o millor dit, de recuperació) de la meua identitat de gènere. No estic encara al punt final, hi ha moltes coses i detalls a plantejar-se i a tenir en compte si es vol fer una transició de gènere. Una transició de gènere pot tenir molts nivells i tots són vàlids. Des de canviar-se el nom i el pronom però mantenir el cos biològic que es té, a prendre hormones i/o passar per diferents cirurgies, essent una d'elles la de reassignació de sexe o cirurgia genital. Alguns d'aquests canvis comporten certs riscos fisiològics i, per descomptat, també una gran càrrega emocional/psicològica i social.

15. En aquest sentit, quines perspectives tens de futur?

El meu futur és incert en aquest aspecte. Com he explicat abans, estic en un procés de recuperació de la identitat que he amagat durant massas anys pel fet de viure en una societat com aquesta, on moltes identitats i sexualitats queden excloses, marginalitzades i considerades anormals, provocant com a resultat que molta gent com jo s'amagui, es negui a si mateixa i s'intenti adaptar per pura supervivència.

16. Has tingut algun impediment en el treball o t'ha condicionat a l'hora de buscar feina?

De moment no, però no poso ni la meua identitat de gènere, ni la meua orientació sexual al currículum.

17. T'has sentit recolzat pels amics?

Sí, sempre.

18. Quan vas començar a sentir-te diferent? En aquells primers moments, ho acceptaves o t'avergonyies? O quins sentiments tenies?

Entenc per diferent quan em vaig sentir que no era una persona cisgènere. Doncs de molt jove, potser per allà als 4 anys.

En la infància no m'avergonyia, ni ho acceptava; simplement ho vivia com ho sentia. Més endavant vaig començar a adonar-me que la resta de nens i nenes funcionaven diferent i que jo suposadament m'havia d'adaptar.

19. Quan vas començar a sentir-te diferent, eres conscient del que et passava?

No ho sé si n'era conscient. Vaig experimentar vergonya, inferioritat, recordo pensar que mai cap nena m'estimaria o pensar que mai podria ser un nen de veritat i no veure cap referent que em pogués donar un sentiment de

seguretat. Suposo que en algun punt entre els 9-11 anys vaig decidir que m'havia d'amagar i començar a actuar com la resta.

20. Segurament aquests sentiments van anar evolucionant fins avui, com va ser aquesta evolució i quins sentiments tenies durant aquesta?

És complicat d'explicar la veritat. Em vaig adaptar, en alguns moments em vaig creure la mentida, però també recordo durant l'adolescència, que tenia bastant necessitat de soledat. Quan estava a soles m'imaginava tot sovint els escenaris que sabia que no viuria. Fins que vaig anar a la universitat vaig actuar com una persona cisgènere i heterosexual. A la universitat vaig sortir de l'armari com a gai i fa poc com a persona trans no-binària o gènere queer.

Agraïment:

Aquesta persona, a part d'ajudar-me a fer el treball contribuint amb aquesta entrevista, també, fent difusió, ajuda les persones que passen per una situació semblant però que pel fet de no tenir referents tenen por de dir la veritat, també ajuda la nostra societat a veure aquest tema com una cosa normal i no com una malaltia. Després de llegir aquesta entrevista vaig quedar molt impactada i vaig començar a valorar coses que fins aquell dia no havia valorat, com el senzill fet d'haver nascut en una societat on encaixo o on les normes estan fetes per a mi, també vaig veure la injustícia que suposa néixer i no tenir el privilegi que tinc jo. La seva història m'ha fet aprendre i això ho agrairé sempre, gràcies Lai.

3.3.1 CONCLUSIONS PRÒPIES:

En aquesta societat, pel fet de néixer amb una vagina estàs condicionat a ser dona i pel fet de néixer amb un penis t'obliga a ser home. Per què no pot haver-hi una persona amb vagina però que sigui home o una persona amb penis que sigui dona? Per què si una persona que té vagina i se sent home, ha de fer-se un canvi de sexe amb operacions quirúrgiques i si no ho fa, és un travesti que es veu obligat a sentir que tothom el mira malament quan passa pel carrer?

Quan neixes, pel fet de tenir vagina t'atribueixen unes joguines concretes, una roba concreta, pot ser que fins i tot et facin dues arracades... i pel fet de tenir penis t'atribueixen unes altres coses concretes. En el teu DNI posarà que ets gènere masculí o femení, la gent et dirà pel teu nom masculí o femení, quedaràs amb nenes o nens però sempre depenent del sexe que tinguis, et tractaran d'una manera i pensaran que t'agraden unes coses concretes només pel fet de ser mascle o femella... infinites pautes patriarcals dels rols de gènere, dels prototips imposats, d'allò que es considera "normal" i no és més que una gran mentida. I llavors em pregunto jo, què li passarà a una persona que neix (sense tenir cap culpa de néixer) i s'adona que res és per a ell/ella, que el món no està fet per a ell/ella, que no hi ha res que s'adapti al que ell/ella vol, que ningú el tracta com ell/ella vol, ni tan sols els seus pares...? Què li passarà? El més probable és que se senti sola, incompresa i insatisfeta. I jo em pregunto altra vegada, quina culpa té aquesta persona d'haver nascut en

una societat amb una normativa heterosexual? Quina culpa en té si l'única cosa que ha fet és néixer?

Però en aquest moment el nen o nena no pot entendre que està en una societat en la qual hi ha unes normes que no van amb ell/ella i l'únic que pensa és que és culpa seva, que ell/ella és diferent als altres i, per tant, s'autoculpabilitza i s'autoreprimeix aconseguint una molt baixa autoestima i sent totalment infeliç. Això passa, en part, perquè no hi ha referents per poder aferrar-se o justificar-se i per això aquestes persones se senten soles i les úniques que són diferents, mentre realment n'hi ha moltes altres que es troben en la mateixa situació però no revelen el que senten per por, por a ser diferent, por a ser rebutjada.

El gènere és una construcció cultural, és la societat qui decideix què ha d'agradar, pensar i fer una noia i el mateix amb els nois. Moltes de les decisions que prenem són per influència de la societat i no perquè realment ho creiem o ho vulguem. D'aquesta manera només s'aconsegueix persones infelices que no saben per què es senten així i viuen perdudes, perdent el valuós temps de la seva vida.

Què passa si una noia o un noi decideix trencar amb aquests rols o prototips establerts? Quan ets petit, la repercussió no és tan gran, potser perquè les diferències entre sexes tampoc són tan grans, ja que encara que vesteixis diferent, juguis diferent o vulguis coses diferents encara pots passar una mica desapercebut. Però a l'adolescència, quan comença la sexualitat i tothom es defineix i es desenvolupa, una persona que es troba en una situació així ha d'escollir, o creure's la mentida per no ser diferent als altres i fingir ser allò que no és per por al rebuig o acceptar el que ets i afrontar totes les conseqüències de ser diferent als altres.

La primera opció és la més fàcil i la que fa la majoria de gent que es troba en aquesta situació, és una decisió que només et porta beneficis a curt termini, com el reconeixement dels altres (que tampoc és un gran benefici, és més aviat una necessitat), però a llarg termini és una gran mentida que cada vegada es fa més gran fins que un dia explota i t'obliga a agafar la segona opció, la d'acceptar qui ets i dir la veritat, però sense adonar-te'n, has passat tota la teva adolescència només per trobar la teva identitat sexual, tot aquell temps (molts anys possiblement) és una gran pèrdua de la teva vida.

Si des de bon principi (inici d'adolescència) decideixes la segona opció, la d'acceptar-te, fet que no és gaire recurrent, el més probable és que pateixis una repressió, una marginació i una injustícia terrible pel senzill fet de ser tu. Això, per al teu estat emocional i per al teu interior ha de ser desesperant i molt decebedor. I ningú em pot negar, que el que passa en una classe d'institut o d'escola és una gran crueltat, jo he vist, a la meua classe persones marginades pel senzill fet de no tenir un poder adquisitiu molt alt o per tenir alguna deficiència mental, imagina't si es tracta d'una persona amb vagina que es considera home o una persona amb penis que es considera dona, ja no m'imagino com seria la repressió. No ens adonem que, sense voler, els humans som molt cruels amb allò que és diferent, és aquella necessitat o tendència a marginar allò que no has vist mai o que no entra dins del teu concepte de normalitat, allò que és diferent.

Si passes per una situació com la d'aquesta persona i tens suport tant de la teua família com dels amics, es fa més fàcil aquesta etapa d'autoreconeixement i acceptació. Però si aquest no és el cas, la teua família no et recolza o no li dóna importància o senzillament no ho accepta i els teus

amics et rebutgen per explicar la veritat, pots patir una contradicció interna (del que tu penses que és correcte de fer, que és el que estàs fent i del que t'arriba des de l'exterior, és a dir, repressió), un rebuig cap a tu mateix, una baixa autoestima... des del meu punt de vista, una injustícia terrible.

Tal i com diu Lai, els rols de gènere han fet molt de mal en aquesta societat, les noies d'avui en dia són o volen ser Barbies (noies molt femenines) i els nois són o volen ser Kens (nois molt masculins). I tots aquells que no encaixin en aquests rols sigui pel motiu que sigui seran marginats. Les noies es mostren com a objectes sexuals, la dona "guai" d'avui en dia és la que està bona i no la que té grans idees o una personalitat ferma (com a mínim pel que fa a la gent de la meua edat), quasi tots els ídols femenins guanyen diners pel fet de vendre el seu cos i no pel talent que tenen. Les dones no som els subjectes de les nostres vides, som els objectes d'aquesta societat patriarcal. Els homes han de mantenir la seva reputació de mascle fort, perquè sinó ja no són un "home com cal" i la pregunta és, quin és el criteri que decideix qui és un home com cal i qui no? Per què els homes que ploren ja no són homes i les dones que no es depilen ja no són dones? Quina vergonya, això em fa pensar que els criteris de la nostra societat estan molt rovellats.

Aquests rols o prototips són totalment imposats, perquè com diu Lai, ningú neix creient que una cosa és lògica o no, ningú neix pensant que jugarà a futbol o a nines o que serà mecànic o secretària... Això és influència d'aquesta societat patriarcal heteronormativitzada on es prioritzen els interessos dels homes.

Quina pèrdua de temps, quant de patiment, de desesperació, de sensació d'inferioritat... d'aquestes persones que es troben en aquesta situació! I no pas per culpa seva sinó per haver nascut en una societat amb un context i en un moment determinat de la història que l'obliga a afrontar aquesta situació. És una verdadera injustícia.

Crec que una de les coses que pot ajudar a canviar la visió sobre aquest tema pot ser que els pares donin llibertat absoluta perquè els fills puguin decidir en cada moment a què volen jugar, com es volen vestir, que juguin somiant allò que volen ser... i que estiguin pendents dels desitjos dels seus fills, i aquí introdueixo la famosa frase "Jo de gran vull ser dona", el que vull dir amb aquesta frase és que si algun dia veus un comportament semblant amb el teu fill, escolta'l i pregunta-li que és el que vol, perquè probablement si l'escoltes i satisfàs els seus desitjos, com els de qualsevol nen, estaràs fent no només un favor al teu fill que creixerà amb una infància lliure de rols de gènere sinó que estaràs fent un favor a la humanitat. El canvi hi és des de l'educació. Des d'una educació on es potencii la llibertat absoluta d'escollir allò que el nen vol o desitja, una educació on es potencii el escoltar els nens i intentar entendre'ls, que siguin autònoms.

Per acabar, repeteixo un dels missatges que m'han agradat més d'aquesta entrevista i de l'experiència d'aprenentatge que m'ha aportat aquesta persona. Aquest missatge resumeix una mica la meua intenció al tractar el tema dels rols de gènere o societat heteronormativitzada.

"La solució no hauria de ser incloure el que es diferent, sinó créixer en un ambient pedagògic en el qual la identitat cisgènere, l'heterosexualitat, els rols i normatives de gènere no són la norma." Lai Agustí.

3.4 PEÇA TEATRAL: LA CORONACIÓ DE BARBERELLA (HETEROPATRIARCAT)

El dia 6 d'octubre, que era el meu aniversari, vaig anar a veure una peça teatral que tractava dels temes que estic treballant aquí, però no per a incloure res al treball sinó per propi gust, sóc una autèntica aficionada al teatre. Però quan estava enmig de l'obra, van sortir temes molt interessants, aquella obra semblava un manifest, una crítica al patriarcat, a la nostra societat, justament el que intento fer jo en aquest treball. Vaig intentar agafar apunts a les fosques com vaig poder però no podia combinar el fet d'estar atenta i a la vegada prendre apunts. Per això, un cop va acabar l'obra, per tenir més informació, vaig parlar amb un dels actors i li vaig explicar la meua situació, em va dir que m'enviaria tot el guió perquè pogués afegir alguna cosa més al meu treball. Quan estava a punt de marxar molt agraïda vaig veure que començaven un debat els pocs que quedaven encara al teatre, de seguida vaig tornar enrere i em vaig sumar a aquell debat, va ser molt interessant, el perquè de l'obra segons el director, l'opinió dels actors, les preguntes i les opinions del públic... En vaig sortir molt satisfeta i convençuda d'afegir alguna cosa al treball d'aquella peça teatral en forma de manifest, tan directe, tan clara... Admirable des del meu punt de vista.

Tant a l'obra com al debat, es van tractar conseqüències evidents i no tant evidents del patriarcat. També cal dir que és una peça excepcional, molt especial, de les quals no en trobes gaires. Des del meu punt de vista, calia una obra teatral com aquesta, en la qual no es busquen tantes metàfores i es va més al gra, crítiques més directes, sense embuts. Aquest fet em va cridar molt l'atenció, eren frases directes que parlaven sobre injustícies de la nostra societat. Em vaig fixar en el públic, molts eren gent gran, vaig pensar que es prendrien malament totes aquelles crítiques a accions o temes amb els quals ells han fet o han estat d'acord en algun moment de la seva vida. Però no s'enfadaven, només reien.

Quan em van passar el guió ja s'acostava l'hora d'entregar el treball de recerca però jo volia introduir alguna cosa d'allò que jo havia vist, així que he fet el que he pogut. El guió és molt llarg, he agafat algunes de les idees que m'han cridat l'atenció, per tant, he fet un petit resum citant les idees importants, que òbviament són conseqüències del patriarcat. Cal tenir en compte que he citat petites parts de tot el guió, però les he citat literalment, sense fer modificacions, perquè no em sembla legítim de canviar paraules d'un guió oficial, però això suposa que hi ha alguns renecs.

- Es va parlar molt de la lluita contra els prototips establerts, els rols de gènere. Tema que ja he tractat anteriorment, per això em va interessar el que deien ells, la seva opinió.

“Els rols, tant per als homes com per a les dones, constitueixen autèntiques presons. Tota persona que no s'adapti al seu rol estarà fora de lloc, serà considerada diferent i la seva persona queda desprestigiada”.

Exemple de la conseqüència del rol: *“Mary Shelley²⁰ posseïa un conflicte intern: ella adorava escriure, però això no estava ben vist en una dona, que havia de romandre a casa realitzant les tasques domèstiques i complaent el seu marit. Només els homes tenien la possibilitat de crear, les dones eren vistes com a éssers passius i submisos. Per tant, el fet de no encaixar amb el rol establert va fer que Shelley i altres escriptores mostressin aquests aspectes en les seves obres. Aquesta reflexió és la coneguda com el conflicte de la dona escriptora. Write or not to write, that is the question.”*

Al guió i al debat es van tractar els següents temes dins dels rols de gènere:

- Els esports han de ser o femenins o masculins, i si una noia vol fer un esport brusc o vol ser militar? Ha de ser estrany? I si un noi vol fer ballet, també seria estrany? En un western la dona pot fer de cowboy?

La típica frase d' "un home com cal", segur que no es refereix a l'home que fa ballet. La pregunta que em faig és la següent. Quin criteri s'utilitza per fer aquesta afirmació? De que depèn que sigui com cal o no, si representa que tots som diferents?

- Cal donar importància al paper de la dona com a objecte sexual (rols de gènere), molt recurrent avui en dia. Els ídols femenins actuals es venen com a objectes sexuals i nosaltres fem el mateix? He seleccionat frases com:

Els ídols femenins i la música masculista actual: *“Al genocidi de la música tu i la resta de nosaltres li importem una merda. Et prostituiran per tot el que vals i de forma molt intel·ligent, et faran pensar que era el que tu volies. Quan acabis en rehabilitació com a resultat d'haver estat prostituïda, “ells” estaran prenent el sol a Antiga amb els iots que es van comprar per la venda del teu cos”*

“Tu vals més que el teu cos i el teu atractiu sexual. Però el món de l'espectacle no veu les coses d'aquesta manera, els agrada que les coses es vegin d'una altra manera. Les revistes que et volen a la portada, o el que sigui, no et facis il·lusions, tots ells et volen perquè estan fent diners amb la teva joventut i la teva bellesa”

“Les dones han de ser valorades per alguna cosa més que per la seva sexualitat. No només som objectes de desig. Et convido que donis missatges saludables als que et segueixen. Ells i tu sou més del que estàs mostrant actualment en la teva carrera, així que el que hauries de fer és acomiadar molt amablement aquell fill de puta que no t'ha advertit sobre això i al qual, òbviament, no li importes una merda”

---

²⁰ Fou un escriptora anglesa del romanticisme.

"Mai abans una societat havia exigint tantes proves de submissió a les normes estètiques, tantes modificacions corporals per a feminitzar un cos". (fa referència a la feminització de les dones, rol de gènere).

"El cos de la dona és la darrera frontera del capitalisme" (utilització del cos de la dona com a objecte sexual per al benefici capital d'uns pocs).

"Els homes viuen una realitat estereotipada" (tots seguim el nostre rol de gènere, encara que aquest sigui imposat, per tant, no vivim el que som, no vivim la realitat, vivim dels estereotips).

"Reivindico ser el subjecte de la meua existència. Reivindico no ser l'objecte de les relacions amb els homes. Reivindico que alguna vegada siguin ells els objectes. Jo no sóc res més que el meu propi desig."

- Forta crítica a l'heteropatriarcat, concretament a la heteronormativa patriarcal, que regeix la nostra societat des de fa segles, ja tractada anteriorment en el treball. Amb frases com:

"El gènere és una construcció cultural" (Tots som persones, tots som diferents).

"La construcció binària home/dona és violenta" (dicotomia tradicional que dificulta a les persones que són diferents, que són moltes, per no dir totes).

"Jo de gran vull ser dona"

"No ens enganyem, el món pertany als heterosexuats i l'única raó per la qual t'has salvat és perquè ets llest, afortunat o lluitador"

"En els cercles culturals, els homosexuals poden coexistir tranquil·lament amb una elit poderosa que, en altres circumstàncies, els desaprovaria."

"Qui fa de dona en una parella de dos homes?"

"Estem formades per a evitar entrar en contacte amb el nostre estat salvatge" (fa referència a la nostra identitat més pura, sense rols de gènere ni de sexualitat, al que som de veritat, sense prejudicis).

"On són les nostres líders lesbianes?"

L'heteronormativa patriarcal només aconsegueix com a resultat:
"Dones oprimides i homes reprimits"

“L'homosexualitat i l'heterosexualitat són una ficció política” (fa referència que tots som persones, no hem de posar etiquetes ni classificar-nos per sexualitat o per gènere, si avui en dia hi ha persones amb vagina que es consideren homes, per què s'ha de diferenciar per gènere? Aquesta frase vol dir que la solució no està en incloure el que és diferent, sinó en créixer en un ambient lliure d'etiquetes, créixer en un món on l'heterosexualitat, l'homosexualitat... no són la norma).

“Les convencions heterosexuales” (el sexe entre home-dona està molt clar, i el sexe entre dona-dona? I entre Home-home? Voleu dir que està tan clar?)

Cal afegir en aquest apartat, que les paraules heteronormativa, heteropatriarcat, cisgènere i transgènere en el programa Microsoft Word 2010 són considerades faltes ortogràfiques, això vol dir que no existeixen en el vocabulari del programa i per això no es reconeixen. Tenint en compte que és un programa de l'any 2010, bastant recent, és una mica preocupant.

- Els prejudicis patriarcals, que condicionen molt més les dones que els homes. Frases com:

“La sexualitat és un text més sacralitzat que la Bíblia” (temes tabú de la nostra societat)

“El cos és un text sacralitzat per discursos mèdics, jurídics i normatius”

“Mai a la primera cita” (prejudicis imposats)

- També va sortir el tema de la influència de les religions, que han tingut un paper molt important en l'existència i persistència del patriarcat. Vaig seleccionar frases com:

“Gore Vidal²¹ considera que la religió cristiana, juntament amb altres monoteïsmes, són ideologies que propugnen l'odi i la por cap a la dona.”

“Pietro Parolin, secretari d'estat Vaticà, va qualificar de derrota per la humanitat la recent aprovació del matrimoni homosexual a Irlanda.”

“El matrimoni és una gran mentida patriarcal imposada per la religió.”

- La conseqüència més evident del patriarcat, el tema de la violència de gènere, que jo diria més ben dit violència masculista, perquè els casos de

---

²¹ Fou un escriptor (novel·lista, assagista i dramaturg) estatunidenc.

violència de dones cap a homes són quasi inexistent. Varen sortir frases com:

“Quants NO ha de pronunciar una dona perquè es consideri una violació?”

“Convertir una persona en cosa és el primer pas per a la violència justificada cap a ella.”

“Una política ancestral, implacable, ensenya a les dones a no defensar-se.” (algú parla del perquè de la violència de gènere? Tothom ens diu a les dones que és el que hem de fer en cas de violència o a qui podem accedir però ningú es qüestiona per què els homes maltracten les dones, on està el problema realment? La resposta és a la nostra societat patriarcal, això sí que no ens ho diuen. Com és que les dones no maltracten els homes? Això tampoc s'ho qüestiona ningú?)

- La desvinculació de molts referents paternals amb la criança del seu fill i com a conseqüència, la càrrega que reben les dones que han de treballar i alhora educar els fills. Vinculant també el tema de la conciliació de la vida laboral i la familiar.

“Jo també he avortat”

Una petita curiositat que vaig treure de llegir-me tot el guió va ser que l'IVA de les revistes porno és del 4%, en canvi l'IVA que grava les entrades al teatre és del 21%. Em sembla molt fort tenint en compte que la majoria del porno que es fa és la eina perfecte perquè segueixin sortint joves masculistes que tracten les dones com a objectes sexuals. Des de la meua opinió, el porno com és avui en dia s'hauria de prohibir i si volen que sigui legal, com a mínim que no presentin la dona en un estat de denigració i una falta de respecte com el que hi ha actualment. I que pugin l'IVA del porno, que de ben segur que no són els més necessitats els que el miren.

Agraïment:

I per acabar, a part d'agrair als actors i directors que em van fer el gran favor d'aportar-me tota aquesta informació, m'agradaria citar l'última frase, en la meva opinió, la més bonica i significativa, la qual dóna un missatge molt clar del que jo volia explicar en aquest treball.

"Tothom és una excepció"

No hi ha homes/dones com calen i homes/dones que no són com calen, només hi ha persones, totes diferents entre si. Per què normativitzar (heteronormativa) la diversitat fantàstica de gènere i de sexualitat que hi ha a la nostra societat. La solució és créixer fora de tots aquests prejudicis, on res sigui normal i on res sigui diferent.

4. CITACIÓ D'UN ARTICLE

Al diari Ara del dia 4 de setembre del 2016 va aparèixer un article que parlava sobre el llibre que ha escrit i publicat fa poc la periodista Natza Farré, que té com a títol **“Curs de feminisme per microones”**.

Com diu al diari, és un autèntic tractat de feminisme en el qual la guionista, periodista i comunicadora explica amb molt sentit de l'humor, un grapat de sarcasme i també tones de sentit comú per què les dones han de seguir reivindicant els seus drets i, sobretot, no s'han de deixar intimidar per les raons dels que les voldrien submises, domesticades i, ai, calladetes i a casa.

Un petit resum del que l'autora explica al diari Ara:

Aquest llibre parla dels greuges que patim les dones i de la necessitat de frenar-los i evitar que es reproduïxin. Ara és l'hora, perquè no hi ha temps, ens l'han estat robant durant tota la història de la humanitat. Com tot, la democràcia també ens ha arribat tard, a les dones, així que ara la inventarem nosaltres.

Jo parteixo de la base de la consciència personal, de la qual es derivarà una consciència col·lectiva. Som molta gent i no ens queda més remei que acabar formant part del grup. *Però l'única cosa certa que tenim en comú les dones entre nosaltres és que som dones. Res més. Per això cal eliminar qualsevol etiqueta que pesi sobre una persona pel fet de ser dona. No cal formar part de cap ramat perquè ser única mola, només cal seguir el sentit comú.* I el que ens diu el sentit comú és que el paper que ens continuen atorgant en la nostra societat patriarcal no és el que ens mereixem.

En aquesta societat l'home és l'hòstia, però la dona o és verge o és puta. Doncs tot això s'ha acabat. Però per fer aquesta revolució, estaria bé comptar amb els homes, encara que tampoc són imprescindibles. En tot cas, estaria bé que és mullessin, es tracta que actuïn. Que criïn les seves criatures de manera diferent de com els han criat a ells i comencin a veure el món amb els ulls de la seva altra meitat.

La *paradoxa laboral* més gran es representa en una piràmide. Fins i tot en les feines on les dones són majoria, els llocs de responsabilitat estan ocupats per homes. *En el rànquing dels executius més ben pagats a Catalunya el 2015, en un llistat de trenta persones, no hi surt cap dona. Pocs mitjans en fan ressò d'aquesta absència.*

Hi ha gent que hi entén i que parla dels *avantatges econòmics que suposaria una incorporació veritable de la dona en el món empresarial i econòmic.*

També cal tenir en compte que assolir determinats càrrecs per a una dona vol dir que hauria de comptar amb el mateix suport amb què compten els homes que han assolit aquests càrrecs, i que es poden permetre desocupar-se de qüestions personals amb la seguretat que ja se n'ocupa algú altre de la seva confiança: la seva dona.

A les entrevistes que es fan a les dones professionals se'ls pregunta per la seva *conciliació amb la vida familiar*. Si tenen fills. Si en volen tenir. Si tenen parella. Si. Si. Si. No tenir parella pot ser un avantatge empresarial, però continua generant desconfiança.

En les entrevistes als mitjans, dones periodistes que pregunten a altres dones com s'ho fan per tenir cura dels fills i les mateixes dones periodistes (amb fills o sense) són les que no ho pregunten als homes. Si surt el tema alguns diuen que se'n penedeixen de no poder passar-hi més temps. Però no se'n deuen penedir gaire perquè continuen sense passar-hi més temps. Certament, la renúncia de les dones és superior a la dels homes. Però, què s'entén per renúncia?

En la política, a les dones se'ls continua donant la cartera d'Educació i de Benestar Social, i rarament hi ha una dona a Economia o Interior.

La causa de les dones sempre es queda per sota de totes les altres causes, que es consideren més importants. *El món camina a ulls clucs en una injustícia permanent. No els vol obrir. No li interessa.*

La paritat és un tema del qual s'ha parlat molt. Hi ha opinions de tots els gustos. La majoria no hi està d'acord perquè considera que cadascú ha d'arribar a la posició que vulgui a través dels seus mèrits. *Com si des de fa segles les dones no aguantéssim una quantitat ingent de personal inútil en càrrecs significatius i en càrrecs molt significatius.*

Que les dones siguin ambicioses professionalment és sinònim de menystenir el més preuat per a una dona: la família. *És necessari fer campanyes que ensenyin que una dona té tot el dret de ser ambiciosa.* Campanyes que diguin que l'ambició màxima d'una dona no ha de ser necessàriament formar una família.

La dona va lligada a la maternitat a través d'un cordó umbilical amb la naturalesa. Nosaltres parim. Però parim si volem i parim sacrificant i encara culpabilitzant-nos de no estar prou aquí ni allà, com si parir ens atorgués la capacitat de ser omnipresents.

No podem expulsar Eva del paradís ni podem crear un paradís en què expulsi, ni crear un animal tan poc domèstic com el rinoceront. Podem fer criatures que després seran homes i dones que en faran més o no. *Però també podem follar sense pensar en res més que en el plaer sexual i que les criatures les tinguin les altres.* Les mares follen, que és una cosa difícil d'assimilar per a tothom.

En aquest procés, el de la maternitat, la mare de totes les mares, la mare naturalesa, també ens ha volgut bé: la que ha de ser l'experiència més fascinant de la nostra vida, la viurem amb dolor. Només faltaria. Som dones. I la nostra cultura ens ho repeteix: les coses generades amb esforç i patiment es valoren més.

Hi ha expressions de les quals tenim l'exclusiva. És el cas de la desafortunadíssima "se t'ha passat l'arròs". Així com a resposta a aquest comentari teniu: *és impossible, perquè jo no sé cuinar.*

L'arròs covat és el nostre cos. El famós rellotge biològic. Tant si tens fills com si no, arriba un moment que aquest rellotge desapareix. Tot és finit menys l'absurditat. Però actualment veiem mares amb edat de ser àvies i fills que sobreviuen gairebé tota la vida a les seves mares. Però tot això només es diu quan les dones grans volen tenir fills. Fins ara estàvem acostumats a veure com homes grans tenien fills. Això rai. Dones de trenta anys pareixen fills d'homes de vuitanta. Quins campions! Ells!

M'agradaria deixar constància de les frases que més em van cridar l'atenció i em van agradar de l'article:

- *Les dones estem resignades al paper que ens han donat els homes. Totes? Totes no! Les dones som culpables d'una transmissió generacional que ens ha fet tal com som. Totes? Totes no!*
- *Podem triar entre cuidar els nostres fills i la nostra vida laboral i personal? Som dones. No ens hem d'exigir res més. No podem demanar que la vida sigui més fàcil. Però que sigui molt més justa, sí.*
- *La paritat és necessària perquè és necessari el costum, la quotidianitat, de veure dones a tot arreu, ocupant càrrecs i taules d'opinió, dones que valen i homes que no valen. Aquest costum no el tenim i és necessari per lluitar en igualtat de condicions. I qui diu lluitar diu ser, que sona millor. Molt millor.*

Així és com comença el llibre:

"Naixem homes i dones perquè així s'organitzen els calaixos del món. El sexe ens l'atorga l'aparell reproductor. Si ets dona, ets un conyàs. Si ets home, ets la polla. I més o menys per aquí ha anat la cosa des que va començar tot, encara que tot havia començat des del principi. Però el llenguatge és trampós. Per això els problemes no es resolen parlant. Per això no es resolen mai els problemes"

Valoració:

Aquest article em va agradar molt ja que tracta alguns dels temes que he tractat en aquest treball o que m'agradaria fer-ho i ho fa amb humor i sarcasme, fet peculiar que em va cridar l'atenció.

Parla del fet que des que naixem ens separen per sexes mentre l'únic que tenim en comú és l'aparell reproductor, la resta és diferent, tots som persones, tant homes com dones i aquesta divisió per tenir un sexe diferent és absurda. Les dones només són dones i els homes només són homes. Tots, persones. Homes que volen ser dones i dones que volen ser homes. De veritat algú pensa que totes les dones són Barbies i tots els homes són Kens? Això és un esquema masclista negatiu de la nostra societat. I pot suposar un greu trauma per a les persones que no encaixen en aquests rols, que són moltes.

També m'agrada que digui que per lluitar cap a la igualtat (una autèntica revolució), s'ha de fer de forma igualitària, és a dir, que els homes també actuïn. Però està clar que si ells no ho fan, les dones no ens quedarem quietes esperant-los ja que no són imprescindibles.

Quan parla del món laboral algunes de les coses que diu em recorden a l'entrevista que vaig fer a l'advocat, en Carles, que em deia que la introducció de dones en el món empresarial seria un avenç molt important, perquè les dones aporten uns valors diferents que els homes, uns valors de col·laboració i no de competició. Però com que no és posa en pràctica, no se sap. I aquí també faig referència a una frase de l'article que ens diu que el món és cec davant la injustícia permanent i això és fa perquè hi ha algú a qui li interessa que sigui així. Es fa molt poc per canviar tots aquests temes que anem parlant. Sembla que siguin irrelevantes. Com diu en un moment de l'article, sembla que a la causa de la dona li manqui importància.

També fa referència a la conciliació de la vida laboral i familiar, tema que també vaig tractar amb en Carles. La doble dificultat que té la dona respecte l'home quan es tracta de la vida professional, la dona ha de combinar la vida laboral amb l'educació dels seus fills, que probablement, és cosa que fa sola i no és cosa fàcil.

I no només em va agradar per aquests motius (els temes que compartim) sinó que també perquè l'article em va fer reflexionar. Realment hi ha dones, moltes dones que tenen ganes de canviar les coses, homes segurament no tants però també n'hi ha, també estan sortint diferents tipus d'educació, més moderns, i sembla que els pares que les duen a terme s'estan posant les piles. A lo millor els fills d'aquestes generacions maduraran o evolucionaran en aquest sentit ja que seguiran el model dels seus pares, i així successivament (generació rere generació) fins que el problema desaparegui i hi hagi una consciència general d'igualtat.

A vegades sembla que hi ha una espurna d'optimisme, una llum al final del túnel.

5. ENQUESTES

5.1 MODEL D'ENQUESTA

Dades personals

Edat:	Sexe:
Lloc on viu i país d'origen:	Religió:
Llengua de comunicació habitual:	Professió o estudis:
Has estudiat en un centre privat o públic?	

1. Creus que actualment hi ha igualtat de gènere a la nostre societat?
Sí/No

2. Creus que la història de la nostre societat està molt marcada pel masclisme?
Sí/No

3. T'agrada o acceptes que la teva parella sigui gelós/gelosa?   Sí/No

4. Creus que les dones són dèbils i inferiors als homes?   Sí/No

5. Creus que els homes han de protegir a les dones?   Sí/No

6. Saps que és el patriarcat?   Sí/No

a. Forma d'organització social i territorial que dóna màxima importància a la pàtria, la terra d'on ets nascut.

b. Forma d'organització social que dóna la màxima autoritat social i política al pare, un home.

7. Creus que la nostre societat és patriarcal?   Sí/No

8. Creus que el patriarcat és la única estructura social que ha existit fins avui en dia?   Sí/No

9. Creus que a casa teva la distribució de la feina és equilibrada?   Sí/No

a. (En cas de no ser equilibrada) Qui treballa més a casa?

10. Com és la situació laboral a casa teva?

A. El meu pare treballa fora i la mare s'encarrega de les feines domèstiques

B. Els meus pares treballen fora de casa i entre tots fem les feines domèstiques

C. La meva mare treballa fora i el pare s'encarrega de les feines domèstiques

D. Altres

11. Creus que quan una parella té un fill, el pare es conforma amb el rol de cuidador secundari? Sí/No
12. Creus que les dones assumeixen que cuidaran els fills més bé que ningú i no deixen espai a l'home i aquest per comoditat ho accepta? Sí/No
13. Què penses d'una mare que deixa tot el pes de la criança del seu fill al pare?
14. Què penses d'un pare que deixa tot el pes de la criança del seu fill a la mare?
15. Per enfocar un camí cap a una societat més igualitària creus que calen nous referents paternals per configurar el concepte d'home en les generacions futures? Sí/No
16. **(Si ets noi)** Si veus a la teva companya o a la teva mare cuinant o netejant aniràs a ajudar-la? Sí/No
17. **(Si ets noia)** Si veus al teu company o al teu pare cuinant o netejant aniràs a ajudar-lo? Sí/No
18. **(Si ets noia)** Penses que els nois segueixen presentant-se amb masculinitat agressiva i potent? Sí/No/Depèn
19. **(Si ets noi)** Penses que les noies es presenten amb feminitat atractiva, sexi i innocent? Sí/No/Depèn
20. Què ha passat perquè hi hagi adolescents que reproduïxien en les seves relacions actituds com la gelosia, el control i la possessió?
21. Has mantingut o saps d'algú del teu voltant que mantingui una relació en la qual es manifesten aquestes actituds? Sí/No
22. Creus que la societat actual penalitza un futbolista/torero/empresari si diu que és homosexual públicament? Sí/No
23. Creus que han desaparegut les formes més evidents de masclisme i que ara el masclisme agafa formes més subtils? Sí/No
24. Creus que les lleis i la societat són teòricament igualitàries però que a l'hora de la pràctica és reproduïxien els models tradicionals? Sí/No
25. Creus que la religió cristiana ha tingut un paper important en la existència i persistència del masclisme a la cultura occidental? Sí/No
26. Ets conscient que molts tipus de música de l'actualitat tenen lletres molt masclistes? Sí/No
27. Les segueixes escoltant encara que la dona sigui tractada com un objecte sexual? Sí/No

28. Creus que el mòbil i les noves tecnologies es posen al servei del masclisme?
Sí/No

29. T'agrada que en les pel·lícules, les cançons i en alguns programes televisius reproduïxin relacions desiguals entre home i dona en les quals es potencia la imatge de la dona sexi i provocativa i la de l'home fort i mascle? Sí/No

30. Creus que el llenguatge que parles està ple d'expressions masclistes?

31. Creus que la dona aprofita més els permisos/excedències o d'altres privilegis que ofereix l'empresa després d'haver tingut un fill? Sí/No

32. Creus que la dona, exercint la mateixa feina que un home cobra el mateix, més o menys?

A El mateix

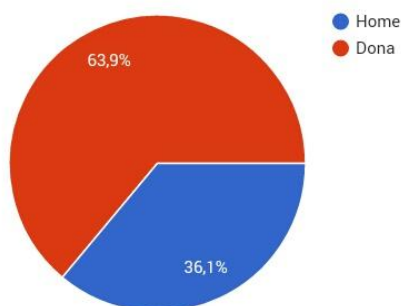
B Més

C Menys

5.2 ANÀLISI DE LES ENQUESTES

Sexe (122 respostes)

Pel que fa al sexe, cal reconèixer que hi ha bastant més participació femenina en el meu treball, suposo que en part per la temàtica del treball. Moltes noies em deien que el tema que havia escollit era molt interessant, que si necessitava ajuda només tenia que avisar-les i que l'enquesta les havia fet pensar, en canvi, només va haver-hi un noi que em va dir que realment la meua enquesta l'havia fet

reflexionar. Aquests percentatges tan diferenciats de participació entre homes i dones condicionen bastant la meua enquesta i els resultats d'aquesta, cosa que ja tindrè en compte a l'hora de valorar-la i d'aportar conclusions. Amb un total de 78 dones i 44 homes.

Edat:

L'edat és bastant diversa, hi ha abundància de gent jove, sobretot de la meua edat ja que és amb la gent que he tingut més possibilitats de difondre l'enquesta però tot i així, he procurat que hi hagi gent de totes les edats, això sí, començant pels 15 anys i acabant pels 65, ja que crec que són les generacions que poden parlar amb més claredat sobre el tema, una persona de menys de 15 anys no és conscient encara o tot just comença a ser-ho de tots aquests temes que afecten a la nostra societat i no podria aportar gaire a les meves enquestes. Per altra banda, una persona de més de 65 anys penso que forma part d'un altre pensament, probablement faria que els resultats de les enquestes canviessin radicalment i no és quelcom que m'interessi molt, el meu objectiu era centrar-me en les generacions més actives de l'actualitat, els joves i adults.

Lloc on vius i país d'origen:

Pel que fa al lloc de residència i al país d'origen gairebé tothom viu per la Garrotxa (hi ha gent d'Olot, Tortellà, Argelaguer, Besalú, Sant Joan de les Abadesses, Sant Jaume de Llierca, Castellfollit de la Roca, La Vall d'en Bas i Montagut) i alguns viuen a l'Alt Empordà, a Maçanet de Cabrenys, Molins de Rei, Camprodon, Prats de Lluçanès, Les Planes d'Hostoles i Girona. Tothom ha nascut a Espanya, menys alguns casos d'enquestats que han nascut a Alemanya, Irlanda, Ucraïna, Argentina, Portugal i Colòmbia. Nacionalitats diverses, cosa molt enriquidora per al meu treball i per obtenir respostes diferents.

Religió:

A aquesta pregunta la majoria de gent ha respost que són ateus o cristians, alguns han concretat que eren catòlics, cosa que em sembla bastant normal per les nacionalitats enquestades. Alguns han respost religió agnòstica, budista, musulmana, animista i àsatrú. Alguns diuen que no la tenen definida o que tenen la seva pròpia religió.

Llengua de comunicació habitual:

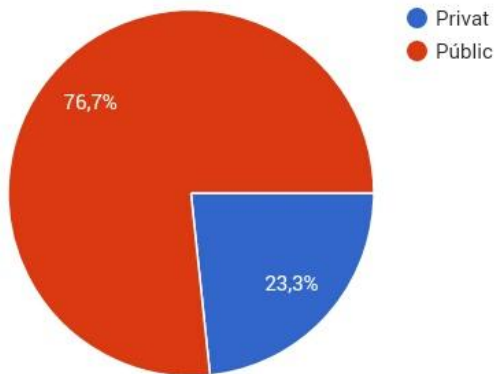
Pel que fa a la llengua, tothom es comunica amb el català o castellà, són les dues llengües més abundants en les respostes, també hi ha algú que es comunica amb francès, anglès, alemany o sarankulé.

Professió o estudis:

En aquesta pregunta he deduït que molta gent ha posat el que li agradaria ser i no la realitat. Tot i així hi ha una abundància important d'estudiants, ja siguin de batxillerat, de cicles de formació professional o de graus universitaris. Pel que fa a la resta no vull fer gaire cas de les respostes per la raó esmentada anteriorment, que no semblen gaire realistes. La gent, en les enquestes, com que són anònimes, es permeten somiar. També cal dir que hi ha una diversitat d'activitats important.

Has estudiat en un centre privat o públic?

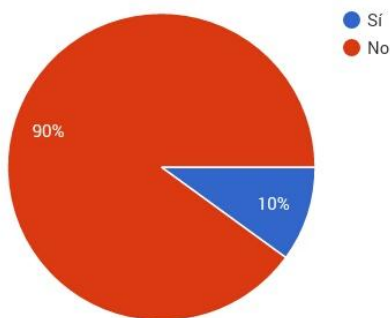
(120 respostes)

Podem veure que un 76,7% de les persones enquestades (92 persones) ha estudiat en un centre públic i un 23,3% (28 persones) han estudiat en un centre privat. Això ens demostra que la majoria de la gent enquestada no té un alt nivell adquisitiu, cosa que ja m'interessa perquè buscava població normal, és a dir, de la que hi ha més.

Creus que actualment hi ha igualtat de gènere a la nostra societat?

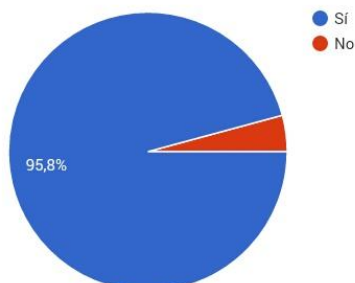
(120 respostes)

El 90% (108 persones) creu que no hi ha igualtat i el 10% (12 persones) creuen que sí. La meua valoració és que la majoria de la persones estan assabentades de la desigualtat que es pateix avui en dia gràcies a les campanyes de conscienciació que s'han fet durant les últimes dècades i que encara es fan des dels diferents àmbits de la societat, també per l'abundància de casos de violència de gènere que han sortit a la llum i que segueixen sortint. En faig una valoració positiva, crec que les persones enquestades saben el que diuen. Aquesta minoria que creuen que no existeix desigualtat de gènere actualment, és per incultura o bé perquè són masclistes amb orgull.

Creus que la història de la nostra societat està molt marcada pel masclisme?

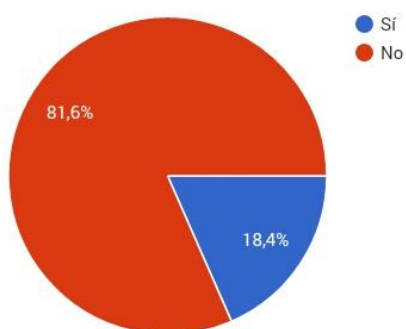
(119 respostes)

Un 95'8% (114 persones), és a dir, quasi totes les persones enquestades són conscients que la història està molt marcada pel masclisme, mentre que un 4,2% (5 persones) creuen que no, és a dir, una minoria. D'aquesta pregunta també en faig una molt bona valoració, sembla que la gent està conscienciada, tots o quasi tots hem estudiat història, sabem com era i com és la nostra societat i els valors masclistes abans no s'amagaven gents, en canvi ara sí, aquesta és una qüestió que tothom que mínimament hagi estudiat una mica ja sap. Els diversos moviments que van dur a terme les dones per alliberar-se, emancipar-se, fer-se independents... han donat ressò.

T'agrada i/o acceptes que la teva parella sigui gelós/gelosa?

(114 respostes)

Un 81,6% (93 persones) no accepten ni els agrada tenir una parella gelosa, però un 18'4% (21 persones) sí. D'aquesta pregunta ja no en faig una valoració tan positiva com les anteriors, es cert que la majoria de persones no accepten aquests tipus d'actituds, però aquest 18,4% no em deixa tranquil·la, ja que jo conec a gent que els agrada que les seves parelles desenvolupin aquestes actituds i ho justifiquen dient que així

demostrin que les/els estimen molt. Això és una gran equivocació, la gelosia no és un sentiment d'amor absolut o d'entrega absoluta d'aquest, és un sentiment de control i possessió, si realment estimes la parella amb la qual estàs has de confiar en ella i sobretot donar-li llibertat. Atenció, la gelosia pot ser un primer símptoma dels que pot acabar sent la violència de gènere.

Què penses d'un noi que "lliga" molt?

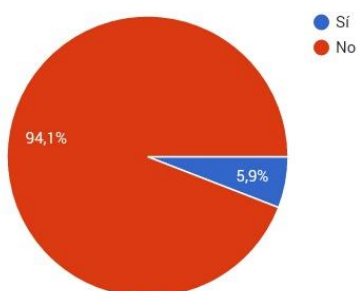
Les respostes són molt diverses, hi ha de tot, hi ha moltes ximpleries, també hi ha persones que pensen que si un noi lliga molt, doncs és millor per a ell o que és lliure de fer el que vulgui, també n'hi ha alguns que pensen que si lliga molt és perquè està buit per dintre i necessita aparentar, hi ha molta gent que els és indiferent, també diuen que un noi que lliga molt és perquè l'únic que té és un bon físic i que és un "lligón" (que va de flor en flor), a la vegada hi ha molts que l'envegen i poca gent creu que està malament o que no és fiable.

Què penses d'una noia que "lliga" molt?

De la noia es diu més o menys el mateix. A alguns els sembla bé, també diuen que si lliga molt és perquè l'únic que té és físic, a molts els és indiferent, alguns tenen enveja i sembla que hi ha més persones que a la pregunta anterior que creuen que està malament o que etiqueten de fresca o lleugera la dona que lliga molt.

Creus que les dones són dèbils i inferiors als homes?

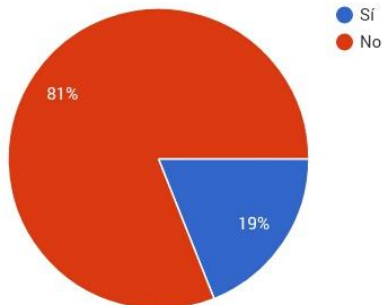
(119 respostes)

Aquí veiem que un 94'1% (112 persones) no creu que les dones són dèbils i inferiors als homes, però un 5,9% (7 persones) creu que sí. D'aquesta també en faig una bona valoració tot i que aquestes 7 persones que pensen el contrari realment saben que no és així perquè si convius amb dones i homes al mateix temps veuràs que el fet de ser dèbil no depèn del gènere sinó de la persona. Per tant, aquestes persones han triat aquesta opció per fer una broma o per provocar o perquè pertanyen a una altra generació en la qual el pensament imposat era aquest. En general, la gent que conviu en societat sap que això no és així i ho podem veure amb aquests percentatges.

Creus que els homes han de protegir a les dones?

(116 respostes)

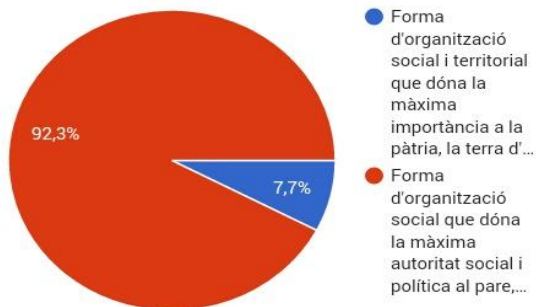

Un 81% (94 persones) creu que els homes tenen el deure de protegir les dones i un 19% (22 persones) creu que no. Aquesta pregunta podia crear una mica de confusió, de fet, la meua intenció ja era aquesta, el verb "haver de" és un verb que significa deure, és el deure dels homes protegir les dones? Aquesta seria la pregunta sense trampa. Aquí es demostra una de les formes subtils que adopta el masclisme actualment en la nostra societat, les dones han de ser fràgils perquè els homes mascles i forts les hagin de protegir, això és una gran

equivocació, les dones podem ser independents i fortes, amb una vida totalment autogestionada sense necessitat de cap home. Les dones som perfectament capaces de defensar-nos soles, tot i que moltes dones no ho demostren perquè segueixen l'esquema masclista de dona fràgil i molt femenina i home fort i mascle, però el segueixen perquè volen, podrien canviar fàcilment en poc temps. Però les que estem conscienciades i que a més som moltes, sí que estem disposades a canviar-ho.

Saps què és el patriarcat?

(117 respostes)

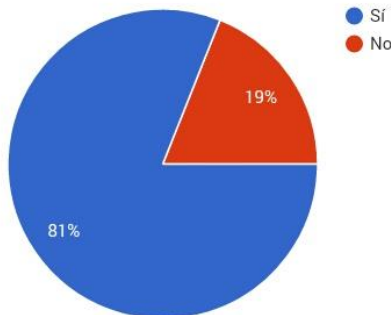

(pregunta sencera a l'enquesta buida, que es troba prèviament)

Un 92,3% (108 persones) sap què és el patriarcat i, per tant, podrà entendre l'enquesta, en canvi un 7,7% (9 persones) no, això significa que no podran seguir una enquesta en la qual el fil base o el tema base és el patriarcat. Aquest fet em sembla bastant preocupant, el patriarcat és la nostra societat des de fa segles, si no saps en quina societat vius és que estàs bastant perdut. Tot i així sembla ser que hi ha molta gent que sap en quina societat viu. En faig una valoració positiva. Aquesta pregunta era únicament per saber si la gent sap del que tracta l'enquesta o senzillament respon les preguntes com li vinguin bé.

Creus que la nostra societat és patriarcal?

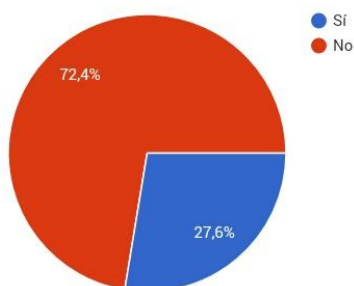
(116 respostes)

Un 81% (94 persones) sap que la societat en la qual viu és patriarcal, però un 19% (22 persones), no. D'aquesta pregunta faig la mateixa valoració que l'anterior però sembla ser que el nombre de persones que no sap on viu augmenta i, per tant, cal incidir en la idea anterior. Tenim una història, una cultura, una llengua... patriarcal, com pot ser que algú pensi que no estem en una societat patriarcal? La meua hipòtesi és que la persona que ha respost això té poca cultura o poc interès en aquesta. En la meua opinió, hauríem d'estar informats d'on vivim i quina història té el lloc on vivim ja que això influeix en tots els aspectes.

Creus que el patriarcat és l'única estructura social que ha existit fins avui en dia?

(116 respostes)

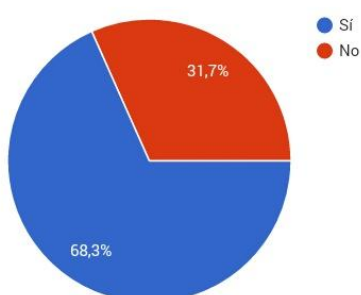

Un 72'4% (84 persones) creuen que el patriarcat no és l'única estructura social existent fins avui en dia i un 27'6% (32 persones) creu que sí. Aquest fet em sembla molt estrany, tota la informació que rebem i la història que estudiem tant als instituts com a les universitats no ens parla d'altres estructures, no parlem gaire de matriarcats o de qualsevol altre tipus d'estructura social (tot hi que alguna referència se'n fa), però de les societats matrísitiques mai. Com vaig poder comprovar amb l'antropòleg que no sabia res de aquestes

societats. És estrany que un jove sàpiga de l'existència d'aquestes societats a no ser que hagi agafat un llibre d'antropologia d'algun autor no gaire conegut, com és el meu cas. Però si realment és aquest el cas i la gent opina això o s'ha informat del tema i sap que prèviament al patriarcat, hi ha moltes teories que confirmen que existien diferents tipus de societats, em sembla una cosa admirable i que de veritat no esperava. Aquest resultat em dóna esperances, sembla que la gent s'informa (tenim molts mitjans per fer-ho)i, per tant, personalment penso que cal valorar-ho i donar-li importància.

Creus que a casa teva la distribució de la feina és equilibrada?

(120 respostes)

Un 68,3% (82 persones) diu que la distribució de les tasques a casa seva és equilibrada i un 31,7% (38 persones) diu que no. Aquesta pregunta va molt lligada amb la que ve després, en la qual s'especifica com està distribuïda la feina a casa i he de dir que sembla que encaixa bastant l'una amb l'altra, és a dir, només puc fer una molt bona valoració i dir que en aquest sentit s'ha fet un gran progrés i evolució des de fa unes dècades, que era

totalment al contrari i que per tant, la gent en aquest nivell està conscienciada.

Com és la situació laboral a casa teva?

(120 respostes)

(pregunta sencera a l'enquesta buida, que es troba prèviament)

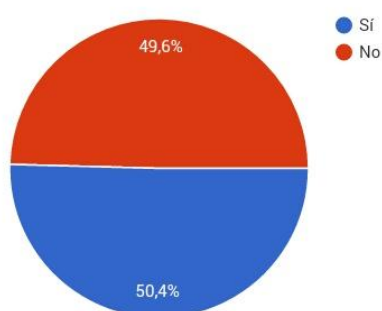
Un 60% (72 persones) diu que la seva distribució a casa és molt igualitària, un 9,2% (11 persones) diu que el pare treballa i la mare s'encarrega de les feines domèstiques, un 4,2% (5 persones) diu que la mare treballa i el pare s'encarrega de les feines domèstiques i finalment un 26,7% (32 persones) diu que a casa seva tenen una distribució diferent a les proposades. Només puc

dir el mateix que en l'anterior pregunta, que en faig molt bona valoració, que més de la meitat de les famílies tenen una distribució equilibrada de les feines i que això suposa un progrés i una evolució molt important respecte a altres anys.

Creus que quan una parella té un fill, el pare és conforma amb el rol de cuidador secundari?

(119 respostes)

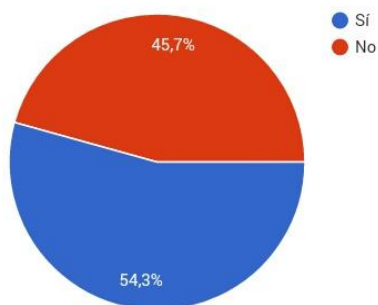

Un 50,4% (61 persones) creu que quan una parella té un fill, el pare es conforma amb el rol de cuidador secundari, en canvi un 49,6% (59 persones) creuen que no. Aquesta pregunta sembla ser que està bastant igualada però tot i així la majoria creuen que els pares són secundaris en la criança d'un fill, si creuen això és per experiència pròpia o perquè ho han vist al seu voltant.

I els que pensen que no és així, segurament és perquè la seva experiència o la de les persones que estan al seu voltant és diferent, és a dir, saben la responsabilitat que comporta un fill i que aquesta s'ha de compartir al 50%. Són pares conscienciats o bé fills d'uns pares conscienciats i no han rebut mai una educació masculista convencional, en la qual, l'home treballa i la dona s'encarrega de la casa, dels fills i fins i tot pot ser que treballi a la vegada. La gent que té més de 30 anys, ja forma part d'unes generacions de pares que encara no estaven conscienciats de la doble responsabilitat que comporta un fill i, per tant, ja entenc aquest percentatge, ja que molta de la gent enquestada tenia més de 30 anys. Per tant, podríem dir que falten nous referents paternals i unes quantes generacions perquè aquest problema desaparegui. Tot i així, faig una bona valoració d'aquests percentatges ja que sembla que cada vegada hi ha més pares que prenen la educació dels seus fills com cal.

Creus que les dones assumeixen que cuidaran els fills més bé que ningú i no deixen espai a l'home i aquest per comoditat ho accepta ?

(116 respostes)

Un 54,3% (64 persones) pensa que les dones assumeixen la criança dels seus fills i no deixen espai a l'home i aquest per comoditat ho accepta i un 45,7% (53 persones) pensa que no és així. A l'igual que l'última pregunta, sembla ser que està bastant igualada, però tot i així, la majoria pensa que la mare no deixa espai a l'home, cosa que crec que ve generada pel costum patriarcal de fa segles, però si les dones d'avui en dia no volem quedar-nos soles amb la criança dels nostres fills, hauríem de cedir en el sentit de no ser massa protectores o possessives amb els fills i confiar més en el pare que, al cap i a la fi, és una necessitat del fill. Les dones hauríem de tenir en compte que una figura masculina per a un nen també és molt important. El fet que la majoria pensi que el pare per comoditat accepta que la mare no li deixi espai crec que ve generat pel mateix motiu, el costum patriarcal de fa segles, el qual automàticament atribueix el fill a la mare, com una responsabilitat més. Tot i així bastant gent ha opinat que no, cosa que em demostra l'evolució i el canvi de mentalitat de les últimes dècades, ja que com he dit a l'última pregunta, ara hi ha molts pares i mares que tenen com a responsabilitat principal a la vida la criança dels seus fills.

Què penses d'una mare que deixa tot el pes de la criança del seu fill al pare?

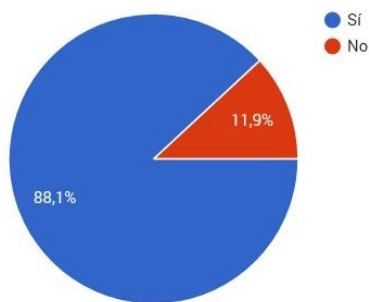
En aquesta pregunta la majoria de gent diu que és una gran irresponsabilitat i que això la fa ser una mala mare, també n'hi ha molts que opinen que pel bé del fill la criança ha de ser compartida, també diuen que potser no té instint maternal o no està preparada, pocs creuen que d'aquesta manera es perd l'experiència increïble de ser mare, alguns diuen que això no passa, que no és una cosa normal i finalment bastants també opinen que si la mare es troba en unes circumstàncies difícils s'entén (per exemple que hagi de treballar per alimentar els seus fills).

Què penses d'un pare que deixa tot el pes de la criança del seu fill a la mare?

Les respostes són bastant similars a les de la pregunta anterior. Molts diuen que és una gran irresponsabilitat i que això el fa ser un mal pare, també diuen que la criança ha de ser compartida i que, per tant, no és just, és desequilibrat i dolent per al fill, també opinen que s'acomoda a la tradició patriarcal dels segles anteriors i que es perd la gran satisfacció de la criança d'un fill, també hi ha qui diu que sempre depèn de les circumstàncies de cadascú i que cada cas és un món, una poca minoria diuen que no hi ha problema, sembla ser que ho accepta.

Per enfocar un camí cap a una societat més igualitària creus que calen nous referents paternals per configurar el concepte d'home en les generacions futures?

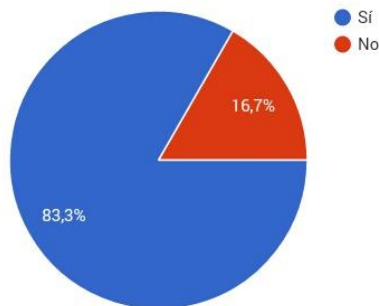
(118 respostes)

Un 88,1% (105 persones) creu que es necessiten nous referents paternals per al futur i un 11,9% (14 persones) creu que no. En aquesta pregunta s'ha de tenir en compte que en aquesta enquesta el nivell de participació femení és bastant més alt que el masculí. Per això cal dir que sembla ser que les dones busquen homes diferents als que hi ha avui en dia, per tenir fills o que han tingut fills amb homes i no han quedat satisfetes amb ells. Fet que demostra la maduresa femenina quan es tracta dels seus fills, la cosa és diferent quan parlem dels homes. Sembla que les dones ho tenen molt clar i alguns homes també, això em reconforta perquè la bona actitud i predisposició fa que les coses evolucionin o vagin per un bon camí. Aquesta minoria que opina que no calen nous referents masculins són o bé homes amb un gran orgull o bé dones que han quedat satisfetes dels seus pares o dels pares dels seus fills. Tot és comprensible, en faig una bona valoració.

(Si ets noi) Si veus la teva companya o la teva mare cuinant o netejant aniràs a ajudar-la?

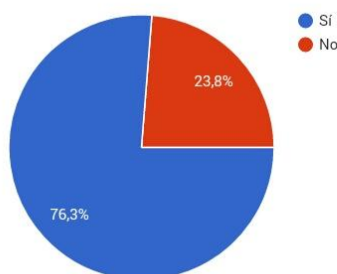
(48 respostes)

Un 83,3% (40 homes) diuen que en cas de veure la seva mare o parella fent alguna feina domèstica l'aniran a ajudar i un 16,7% (8 homes) diuen que no. Aquesta pregunta és bastant relativa, ja que depèn de la feina que estigui fent, si està escombrant i només hi ha una escombra dubto que pugui ajudar-la però el que jo volia valorar amb aquesta pregunta és la intenció i sembla ser que ha donat bon resultat, els homes no tenen manies en aquest aspecte, això demostra que possiblement a casa seva, els seus pares els fan fer feines domèstiques i per tant, hi estan acostumats. Això fa unes dècades era molt diferent. Puc dir que cal valorar la millora. Tot i així, hi ha un 16,7% que prefereixen veure com la mare o dona treballa i no ajudar-la, òbviament depèn de les circumstàncies, però em sembla una mica egoista, les feines s'han de compartir. En faig molt bona valoració, sembla que els homes en aquest sentit han canviat.

(Si ets noia) Si veus el teu company o el teu pare cuinant o netejant aniràs a ajudar-lo?

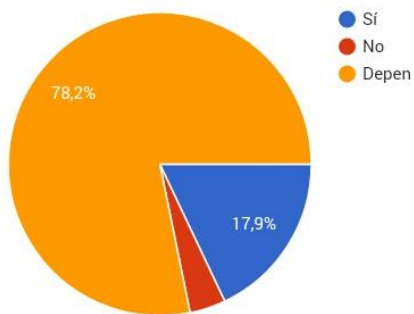
(80 respostes)

Un 76,3% (61 dones) anirà a ajudar el seu pare o home en cas de veure'l fer alguna feina domèstica, però el 23,8% (20 dones), no. Aquí podem veure el trencament del rol de dona mestressa de casa. Tot i que la majoria, per no quedar malament i no ser egoistes, ajudarà els seus companys o als seus pares, un 23,8% (que no és poc) diu que no, senyal de rebel·lia contra la típica imatge femenina, no em sembla malament. Tot i així s'ha de dir que les feines domèstiques han de ser

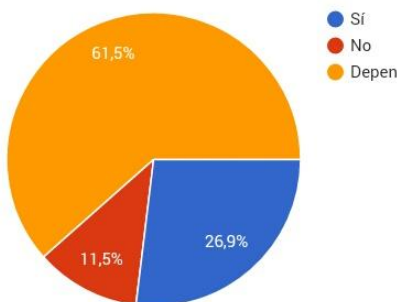
compartides, òbviament, com he dit abans depèn de les circumstàncies ja que aquesta pregunta pot resultar molt relativa. En faig bona valoració.

(Si ets noia) Penses que els nois segueixen presentant-se amb masculinitat agressiva i potent?
(78 respostes)

Un 17,9% (14 dones) pensa que els homes segueixen presentant-se amb una masculinitat agressiva i potent, un 3,8% (3 dones) creuen que no i un 78,2% (62 dones) creuen que depèn, suposo que depèn de les circumstàncies, depèn del caràcter o de la personalitat de l'home... La gran qüestió és que molt poques pensen que no es presenten així i la gran majoria pensa que depèn, és a dir, depèn de les circumstàncies o del conflicte un home es posa més agressiu o menys... Però no et diuen que no directament, per tant, és un sí dissimulat, un a vegades. Si les dones ho veuen així des de l'exterior serà perquè ho han pogut comprovar algun cop. Les que diuen que sí directament és perquè tenen algun referent molt clar d'home que és així i finalment, les que diuen que no és perquè realment creuen que s'ha fet un canvi. No puc fer una valoració molt concreta ja que el depèn és una cosa molt abstracta però no m'agrada gaire, ja que si és només a vegades que un home es presenta així significa que el problema no ha desaparegut. Personalment crec que això té a veure amb la típica imatge que avui en dia es potencia, la de mascle fort.

(Si ets noi) Penses que les noies es presenten amb feminitat atractiva, sexi i innocent?
(52 respostes)

Un 26,9% (14 homes) pensa que la dona se segueix presentant amb feminitat atractiva, sexi i innocent, un 11,5% (6 homes) pensa que no i un 61,5% (32 homes) pensa que depèn, és a dir, depèn de les circumstàncies, de la persona... Puc dir més o menys el mateix que a l'altra pregunta, el "depèn" no em deixa tranquil·la, és un sí silenciós, un de tant en tant o un de vegades. El que diuen que sí és perquè s'hi troben constantment i els que diuen que no és perquè no

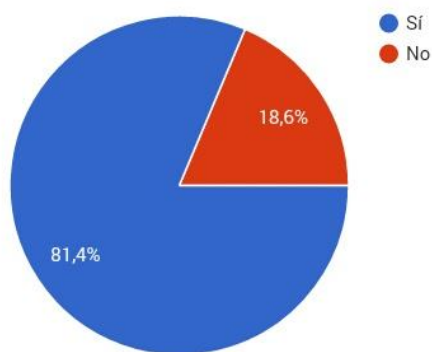
ho volen reconèixer o perquè els agrada. Jo em trobo cada dia amb aquesta feminitat provocativa i innocent a la vegada, és el típic prototip de noia Barbie que avui en dia està tant de moda i que l'únic que aporta és més masclisme a la nostra societat. Si ets provocativa mostra't provocativa però no intentis amagar-ho i, si us plau, sigues una dona independent i forta, no busquis sempre l'home a través de la provocació sexual, perquè d'aquesta manera només atrauràs els homes masclistes. Les dones, com tothom, no som innocents, ningú és innocent a no ser que acabi de néixer.

Què ha passat perquè hi hagi adolescents que reproduïen en les seves relacions actituds com la gelosia, el control i la possessió?

La majoria creuen que és per la influència social, que la societat ens fa ser així o per influència dels mitjans de comunicació, l'internet, les pel·lícules, l'educació que rebem... Molts també em diuen que reproduïen el que han vist a casa sempre o que no han estat criats amb els valors adequats o pels mals valors que inculca la societat. També diuen que és perquè tenen el masclisme integrat en ells, és a dir, que es senten superiors o també per pur egoisme (la necessitat de tenir només per a tu allò que vols) o perquè tenen una manca d'autoestima important, o potser per la manca de confiança en la parella o per l'error que cometem quan ens pensem que les persones ens pertanyen pel senzill fet d'estimar-les...

Has mantingut o saps d'algú del teu voltant que mantingui una relació en la qual es manifesten aquestes actituds?

(118 respostes)

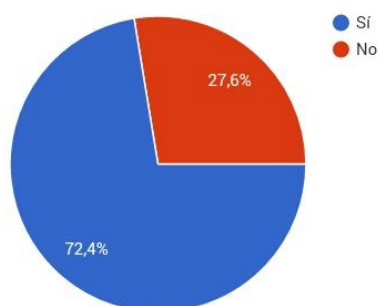

Un 81,4% (96 persones) ha mantingut o sap d'algú que ha mantingut una relació on es manifesten aquestes actituds (control, possessió...) i un 18,6% (22 persones) no. Aquesta pregunta evidencia que quasi tots hem vist o hem mantingut una relació així, el control i la possessió són símptomes d'una relació no sana però per desgràcia són molt habituals en la nostra societat i poden acabar en violència de gènere encara que no ho sembli. La minoria que no ha vist ni presenciat mai unes actituds així tenen una gran sort o desgràcia

perquè el dia que s'hi trobin (espero que mai) potser no saben reconèixer-les i poden estar acceptant unes actituds inadmissibles. Aconsello tallar dràsticament aquestes actituds d'arrel i si no s'acaben, la relació no pot continuar perquè una relació sense confiança ni llibertat no és una relació, és pur egoisme.

Creus que la societat actual penalitza un futbolista/torero/empresari si diu que és homosexual públicament?

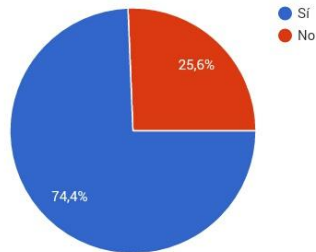
(116 respostes)

Un 72,4% (84 persones) creuen que la societat penalitza determinats homes en càrrecs en els quals agafen molt carisma pel fet de ser homosexuals i un 27,6% (32 persones) creuen que no. Això és un gran indicador que la nostra societat és un patriarcat que està podrit, a aquestes altures la llibertat no pot estar tan condicionada per la pressió social. Cadascú ha de ser lliure de dir com és i no avergonyir-se. Som al segle XXI i la llibertat és únicament teòrica, això és una vergonya, perquè a la pràctica, la pressió social que pateixen aquestes persones per no dir allò que són, la veritat i posteriorment la marginació social que pateixen si la diuen, no és justa. Aquí m'agradaria afegir l'exemple d'una notícia molt recent, un àrbitre (Jesús Tomillero) que, des que ha dit públicament que és homosexual, rep insults dels nens a qui arbitra, dels pares d'aquests nens, des de les graderies, pel carrer, a les xarxes socials... i tot per la seva orientació sexual. Ara fa poc, rep constantment amenaces de mort per les xarxes socials. Tot i així ell no es rendeix i vol plantar cara a tot això, vol seguir fent allò que li agrada, ja que porta des dels 11 anys arbitrant i no els donarà el gust d'abandonar-ho per un problema que no és seu, és una malaltia, l'homofòbia, una clara i rellevant conseqüència del patriarcat.

Creus que han desaparegut les formes més evidents de masclisme i que ara el masclisme agafa formes més subtils?

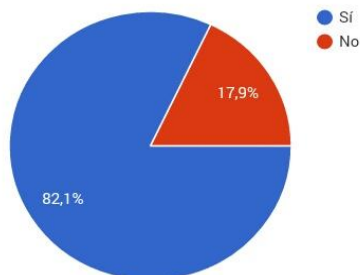
(117 respostes)

Un 74,4% (86 persones) pensa que ara el masclisme agafa formes més subtils i un 25,6% (31 persones) pensa que no. Aquesta minoria que pensa que no, el més possible és que sigui perquè creuen que el masclisme es presenta de forma molt evident, segurament perquè ho viu o ho veu, sinó també podria ser perquè creu que el masclisme no es presenta, cosa que no veig possible, només es pot donar en cas d'incultura o en cas de ser un masclista amb orgull. Els que pensen que agafa formes més subtils, que són la majoria, podria ser perquè veuen que el masclisme s'intenta eradicar en molts àmbits però que està tan arrelat dins nostre (la història, la cultura, la llengua... és masclista) que és molt difícil que desaparegui per complet, ja que la mateixa societat és masclista, inclosos els que hi estem en contra. Tot i així faig bona valoració d'aquests percentatges, la gent sap que el masclisme el portem a dins i que sense voler-ho (subtilment) el manifestem. Reconèixer-ho és un gran pas per començar-ho a canviar.

Creus que les lleis i la societat són teòricament igualitàries però que a l'hora de la pràctica és reproduïen els models tradicionals?

(117 respostes)

Un 82,1% (97 persones) creu que les lleis, quan es posen en pràctica reproduïen els models masclistes tradicionals i un 17,9% (21 persones) diuen que no és així. Aquesta pregunta em porta a l'entrevista que vaig fer a en Carles, l'advocat, que em deia que moltes de les lleis que faciliten la conciliació de la vida familiar i laboral estan molt ben elaborades teòricament, però que a la pràctica, les empreses fan el que volen. I no només amb aquestes lleis, amb moltes més. La teoria actual està ben elaborada tot i tenir un

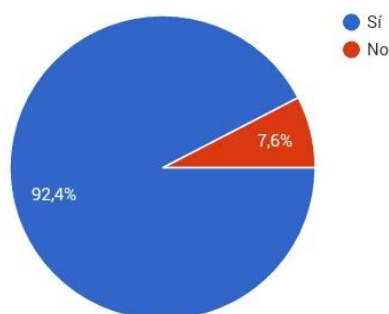
rerefons masclista, però som la societat la que ha de complir la teoria i no seguir amb el model de sempre, amb el fàcil. Doncs, és fàcil seguir aquest

model, el més difícil és lluitar per canviar-lo. Però s'ha de pensar que un cop ben aplicada la teoria a la pràctica, després ja no haurem de canviar res, només seguir el model, és a dir, és només un pas. La minoria, no sé si creu que tant la teoria com la pràctica estan bé i que no s'ha de canviar res o bé que ni les lleis estan ben elaborades i que, per tant, a l'hora de la pràctica tampoc. Espero que es tracti de la segona opció, ja que un canvi és molt evident que es necessita, si no ho veus és que estàs cec o que no vols veure-ho.

Creus que la religió ha tingut un paper important en l'existència i la persistència del masclisme en la cultura occidental?

(118 respostes)

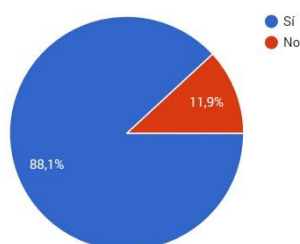

Un 92,4% (110 persones) opina que la religió ha tingut molt a veure en l'existència i la persistència del masclisme i un 7,6% (9 persones) opina que no. En faig molt bona valoració, tot i que tothom que ha estudiat una mica d'història ja sabrà que això és així. És evident, en l'existència del masclisme sí, però en la persistència podríem dir que la religió té el paper protagonista. La religió ha fet molt mal a aquesta societat i ningú es qüestiona per què encara té tanta importància

a tots els nivells, jo veig constantment que en temes polítics i temes de tots els àmbits, sempre hi ha un sacerdot, el papa o qui sigui que dóna la seva opinió com si fos un polític més, mentre tots sabem que la religió cristiana és molt masclista i homofòbica i com deia en Carles (l'advocat que vaig entrevistar) no s'hauria de permetre que allò que desvalora tant les dones sigui tan important en el nostre món, hauria de ser il·legal fins que canviï aquests trets tan destructius per a la nostra societat. Aquesta minoria que diuen que no l'atribueixo a la incultura.

Ets conscient que molts tipus de música de l'actualitat tenen lletres molt masclistes?

(118 respostes)

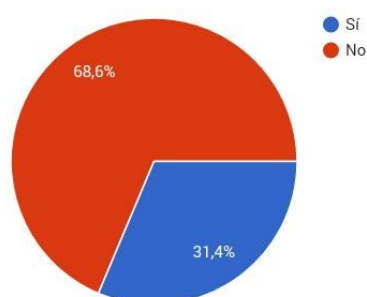
Un 88,1% (105 persones) és conscient que molta música actual té un contingut masclista i un 11,9% (14 persones) no n'és conscient. Em sembla un bon resultat si això significa que per aquesta raó no l'escolten o han deixat d'escollar aquesta música. Ja que no només són les lletres, sinó els videoclips, presenten les dones com a objectes sexuals, totes al voltant d'un home que és el centre d'atenció i que es mostra com un mascle fort, el qual sap que totes el volen i per això les tracta com a objectes. La

denigració de la dona en estat pur. Hauria de ser il·legal, i les dones no haurien

d'acceptar fer aquesta mena de vídeos si és que volen canviar alguna cosa, perquè pel que a mi em sembla, ningú té intenció de fer-ho, molta gent que escolta aquests tipus de música, sap el seu contingut i no deixen d'escoltar-la i ballar-la com ho fan les dones dels videoclips. Aquesta minoria que creuen que no és així, és per desconeixement, perquè si escoltes una cançó així, de seguida te n'adonaràs, ja que el masclisme s'olora des de lluny. Una rellevant conseqüència del patriarcat.

Les segueixes escoltant encara que la dona sigui tractada com un objecte sexual?

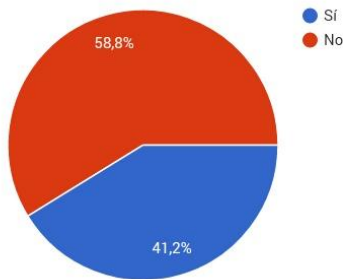
(118 respostes)

Un 68,6% (82 persones) no segueix escoltant aquesta música amb contingut masclista i un 31,4% (37 persones), sí. Aquí tenim la confirmació del que deia anteriorment. Valoro que la majoria de la gent no l'escolti o la deixi d'escoltar encara que ho fessin abans, em sembla elemental i bàsic si volem anar a algun lloc. Però em sembla preocupant aquest 31,4% ja que no és un percentatge baix i tenint en compte que el nivell de participació femenina en l'enquesta és molt més elevat que el de la masculina, em sembla el doble de preocupant, és a dir, a les dones els agrada que les tractin així? No s'entén, som nosaltres les que patim el masclisme i després som les més masclistes de totes i al damunt és a consciència (perquè les que escolten aquesta música ja són conscients del contingut). És un fet difícilment creïble. Em sorprèn molt ja que de música n'hi ha molta per triar, cal beneficiar als pocs que contribueixen a la persistència del patriarcat? Quin greu si és així!

Creus que el mòbil i les noves tecnologies es posen al servei del masclisme ?

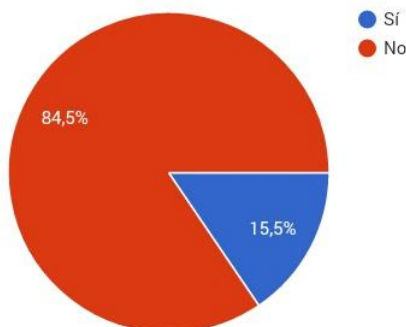
(114 respostes)

Un 58,8% (68 persones) opina que les tecnologies no es posen al servei del masclisme i un 41,2% (47 persones) opina que sí. Estem bastant equivocats si pensem que les tecnologies són masclistes, ja que som les persones masclistes que les utilitzem de forma masclista. Les tecnologies es poden utilitzar de moltes maneres. El que sí està clar és que ens faciliten un món d'informació, informació publicada per humans provablement masclistes i que, per tant, és obvi que ens la trobarem. Però aquí el problema el tenim nosaltres. Interpreto que la gent que diu que sí ho diu per aquesta raó i la gent que creu que no, és perquè utilitza les tecnologies d'una manera adequada.

T'agrada que en les pel·lícules, les cançons i en alguns programes televisius reproduïxin relacions desigual entre home i dona en les quals es potencia la imatge de la dona sexi i provocativa i la de l'home fort i mascle?

(116 respostes)

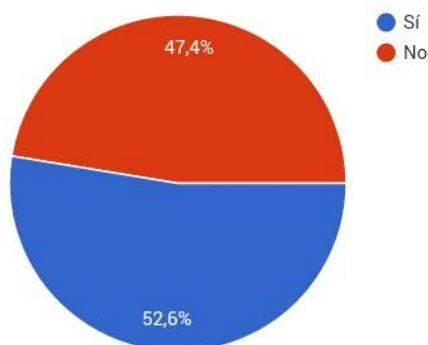

Un 84,5% (99 persones) diu que no els agrada que a les cançons, les pel·lícules i als mitjans televisius es reproduïxi la típica imatge de dona sexi i provocativa i de l'home fort i mascle. Un 15,5% (18 persones) reconeix que si que li agrada. Aquest resultat no em sembla del tot cert, crec que es tracta d'una situació contradictòria. Perquè, com és possible que la cinematografia segueixi fent pel·lícules amb aquests continguts, que les cançons siguin cada vegada més masclistes i que a la televisió es facin programes masclistes que tenen nivells d'audiència increïbles? Serà perquè hi ha

gent que li agrada, no? Perquè bé que hi ha gent que va al cine a veure-les, gent que segueix escoltant la música i gent que segueix aquests programes al detall. A ningú li agrada reconèixer que és masclista. Però tots ho som i no fem res per canviar la situació, ens posem un vel davant la cara per no reconèixer la veritat i per no veure els problemes que tenim al voltant. Una greu equivocació. Tot i així, sembla ser que mirant aquests percentatges a la gent no li agrada que es reproduïxin a les cançons, les pel·lícules i als mitjans televisius aquestes imatges d'home i de dona. Doncs, perquè no ens organitzem perquè es deixin de emetre aquests programes? Fem una televisió educativa, unes cançons de la temàtica que sigui, menys aquesta, unes pel·lícules en les quals hi hagi dones diferents als prototips establerts i en les quals hi hagi homes diferents als mascles forts. Si tanta gent creu això, perquè no ho hem fet ja? Aquests percentatges em deixen molt per dubtar, però tot i així faig una valoració bona, la gent a l'hora de fer enquestes saben on han de clicar, saben que aquests programes són una deixalla, però ningú els deixa de veure.

Creus que el llenguatge que parles està ple d'expressions masclistes?

(116 respostes)

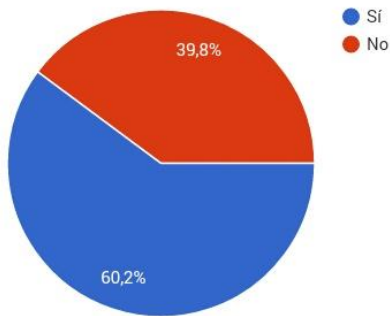

Un 52,6% (61 persones) creu que el llenguatge que parla està ple d'expressions masclistes i un 47,4% (55 persones) no és conscient que la nostra llengua és sexista. Aquest resultat em sembla bastant preocupant, constantment estem utilitzant una llengua en la qual el masculí és el gènere més utilitzat per a moltes paraules i sense parlar de les expressions tradicionals que diem sense pensar en el seu significat o els insults... És la nostra

llengua, a la qual tenim molta estima, però cal reconèixer que té una memòria històrica que ens recorda el trist paper i el patiment de les dones durant segles, cosa que veig positiva si ens serveix per a millorar la llengua (fer alguns canvis), però aquest resultat no em dóna aquesta sensació. Tot i que parlem la llengua i cada vegada que ho fem, evidenciem el masclisme, no en som conscients, que trist. Per sort, encara que la majoria no faci res per canviar-ho, sí que sap que el llenguatge és sexista. D'aquesta pregunta no en faig una valoració gaire positiva, com pot ser que a aquestes alçades, al segle XXI, molta gent no sigui conscient de la memòria que té la nostra llengua encara que la utilitzi constantment?

Creus que la dona aprofita més els permisos/excedències o d'altres privilegis que ofereix l'empresa després d'haver tingut un fill?

(118 respostes)

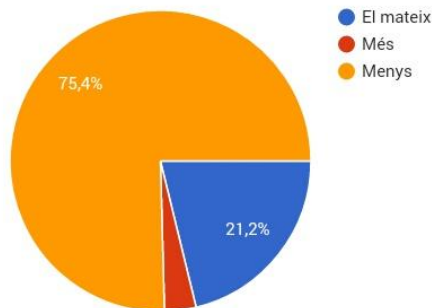
Un 60,2% (71 persones) pensa que la dona aprofita més els permisos o altres privilegis que ofereix l'empresa després d'haver tingut un fill i un 39,8% (47 persones) pensa que no és així.

Si la dona aprofita més aquestes excedències només pot ser per un motiu, que és ella la que se n'encarrega o agafa més responsabilitat d'aquest fill. Fet que ja em sembla lògic el primer temps després d'haver donat a llum, però després, el fill està o hauria d'estar a temps repartit equitativament amb el pare i la mare, aquests permisos o excedències que ofereix l'empresa haurien de ser aprofitats per part dels dos. Estem parlant de si el fill està malalt o altres circumstàncies similars. És a dir, tant el pare com la mare haurien de sacrificar per igual el seu temps laboral si és necessari per al fill. Aquí podríem introduir el tema de la conciliació del món laboral i familiar, fet que a diferència de les dones, per als homes no ha suposat mai un problema. També vull aclarir que aprofitar aquests permisos no és cosa negativa, ja que sovint el verb "aprofitar" és sinònim d'utilitzar o aprofitar-se de, no és aquest el cas, es tracta de una necessitat.

Sembla que la majoria expressa una realitat generalitzada, i aquesta minoria que pensa que la dona no aprofita més aquests permisos que ofereix l'empresa és perquè o bé té una altra experiència en aquest sentit (són pares o fills dels pares que aprofiten aquests permisos) o bé perquè l'empresa on treballen no ofereix aquestes excedències... Generalment en faig una bona valoració, la realitat s'hi reflectida.

Creus que la dona, exercint la mateixa feina que un home cobra el mateix, més o menys?

(118 respostes)

Un 75,4% (90 persones) pensa que la dona, exercint la mateixa feina que un home, cobra menys que ell, un 21,2% (25 persones) pensa que cobra el mateix i un 3,4% (4 persones) pensa que cobra més. Les desigualtats laborals de gènere ja són una cosa evident i coneguda en la nostra societat, la gent sap que hi ha situacions de discriminació laboral a les dones o de desigualtat retributiva encara que es dugui a terme la mateixa feina. Encara que no sigui just, com a mínim, a causa de diferents casos que s'han donat a conèixer o per pròpia experiència, la gent sap que existeixen aquestes situacions i això es veu reflectit en les meves enquestes. Pel que fa a la gent que pensa que fent la mateixa feina es cobra el mateix, crec que es tracta de gent innocent, amb una moral o ètica justa en la qual és lògic pensar que fent la mateixa feina es cobri el mateix, però això és el que hauria de ser, els que a tots ens agradaria, malauradament la realitat no és aquesta, per sort la majoria la coneix. Els quatre que pensen que la dona cobra més, espero que es tracti d'una broma o d'un intent de provocació perquè sinó l'afirmativa seria deguda a la ignorància i confio que al segle XXI, amb la informació ningú pensi que la dona cobra més que l'home fent la mateixa feina.

6. CONCLUSIONS FINALS

Pel que fa a la primera part del treball, els orígens, la qual només consistia en fer una recerca teòrica, crec que, tot i alguna limitació, he assolit els meus objectius. He pogut informar-me i donar informació sobre les societats matrístiques, la seva forma de funcionament i la seva manera de viure. He canviat d'opinió respecte a defensar i donar arguments de l'existència d'aquestes ja que penso que els llibres i les proves existeixen, que cadascú cregui el que vulgui, jo no sóc ningú per imposar cap veritat absoluta a ningú, tot i així, he evidenciat que no se sap gaire sobre aquest període a causa de l'antiguitat, és a dir, porta moltes dificultats investigar una època de la qual no n'hi ha res escrit i moltes de les proves han desaparegut, aquesta és una de les limitacions que he trobat en aquesta part del treball. També crec que no és un període molt estudiat degut al fet que estem en una societat patriarcal i reitero la frase anteriorment mencionada "la història l'escriuen els guanyadors", els "guanyadors" decideixen quins són els períodes rellevants o irrellevants a estudiar, òbviament, per als que prenen decisions, les estructures socials diferents al patriarcat no són rellevants.

També he vist que la gent no coneix el concepte de societat matrística, tothom parla de matriarcats, que seria equivalent a patriarcat, però ningú s'ha qüestionat que hi havia abans que existís el poder? Abans dels arcats (paraula que significa poder en grec)?

A causa del problema de l'antiguitat del període, no es poden saber del tot els motius pels quals es va imposar la societat patriarcat o més ben dit es va exterminar la societat matrística, tot i així he trobat alguna possible hipòtesi i també n'he elaborat jo una.

La comparació de valors o anàlisi comparativa va ser una feina complicada però molt interessant, calia analitzar les dues societats, sintetitzar els valors i donar un missatge de crítica. Però un cop acabada, parlant amb un antropòleg, aquest em va aconsellar de no essencialitzar molt uns pocs valors, ja que totes les societats tenen estructures, condicions i circumstàncies diferents, no és aconsellable comparar estructures, i menys si es tracta d'un patriarcat (marcat pel poder, és a dir, la jerarquia) i una societat matrística, en la qual no hi ha jerarquització, no es pot considerar quasi ni societat, seria més aviat una tribu o un grup humà. Així que vaig canviar l'enfoc d'aquella part del treball, i ara senzillament és una petita degustació dels valors que hi havia en aquelles societats i que es van perdre per culpa de la seva exterminació.

Aquest antropòleg del qual parlava, és una persona a la qual pensava entrevistar per preguntar-li sobre les societats matrístiques i la imposició del patriarcat, però aquí em vaig enfrontar a la primera limitació del meu treball, ell no em va poder donar resposta a les meves preguntes, no sabia res sobre el tema, cosa que em va semblar molt estranya i decebedora. Vam tenir una conversa normal i ell em va donar alguns consells com el que he explicat prèviament en l'elaboració de l'anàlisi comparativa, però no em va poder donar la seva opinió professional sobre el tema ja que no l'havia treballat ni

estudiat mai. No sabia que els antropòlegs no tractaven aquests períodes de la història de l'ésser humà i la nostra societat.

Pel que fa a la segona part del meu treball, les conseqüències del patriarcat, he tingut limitacions i impediments, però generalment, puc dir que he assolit els meus objectius, així doncs, en faig una bona valoració.

En aquesta part volia tractar la conseqüència més evident del patriarcat, la violència de gènere, per això vaig fer recerca, vaig plantejar unes preguntes per a fer una entrevista i vaig trobar un formulari per a saber si estàs patint o no violència de gènere. Em vaig trobar amb diversos impediments, el primer fou que no pots repartir formularis preguntant a la gent si està patint violència de gènere, per què probablement les persones que la pateixin no ho diran i les altres no respondran el formulari ja que veuran que no te res a veure amb elles. I per tant, era obvi que els resultats d'aquells formularis serien poc significatius. Em semblava una mica agosarat fer unes preguntes tan personals de manera tan directe, no em vaig veure capaç ja que no és una cosa molt normal anar preguntant a la gent si el seu marit o parella l'està maltractant. El segon impediment que em vaig trobar va ser que la persona que es va comprometre a respondre'm les preguntes no em va donar resposta, ni a les preguntes ni tampoc em va dir que no podia respondre-les en cap moment, per aquest motiu, després que es comprometés a respondre'm l'entrevista, jo vaig confiar que tard o d'hora ho faria, però no va ser així, de fet, no va contestar ni els meus correus explicant que jo tenia unes dates límit per a entregar el treball i que si no podia contestar-me les preguntes que m'avisés. Així que, em vaig quedar amb un pam de nas.

Pel que fa a les conseqüències laborals, vaig assolir els meus objectius proposats i molt més, vaig conèixer una persona que em va aportar moltíssima informació que no només beneficiava al treball, sinó que també beneficiava al meu interès personal. En Carles, l'advocat entrevistat, a part de la fantàstica entrevista que va aportar al meu treball, em va facilitar moltes dades laborals de la Garrotxa i de Catalunya. I vaig veure en ell, no només una implicació en aquest tema (desigualtats laborals com a conseqüència del patriarcat) per obligació, és a dir, per treball, sinó que vaig veure una implicació emocional i moral, per defensar tot el que pensa i tot el que vol canviar, per això dedica el seu dia a dia a casos de discriminació laboral... En Carles és un exemple a seguir per als que volem canviar la societat.

També cal dir que el tema laboral com a conseqüència del patriarcat és un dels aspectes de les conseqüències patriarcals que he vist que està canviant més i amb més rapidesa, suposo que és degut a la potència que tenim les dones en l'àmbit laboral i en l'àmbit dels estudis. Tothom o quasi tothom treballa cada dia, cada dia les dones i les persones com en Carles lluiten per a un canvi en aquest sentit. No és un tema que es posposi, com si no fos important, ja que les dones s'enfronten cada dia a desigualtats laborals. Cosa diferent en el cas d'altres conseqüències patriarcals.

Pel que fa als rols de gènere, l'altra conseqüència patriarcal que he estat treballant, en faig la mateixa valoració que l'anterior, no només vaig assolir els

meus objectius de recerca, sinó que em va proporcionar una riquesa personal i un aprenentatge que valoro moltíssim. Escoltar la història d'aquella persona que ha passat per una situació tan diferent a la meua i amb unes possibilitats tan limitades comparats amb la gent "normal". Aquesta experiència em va obrir els ulls a valorar molts privilegis que abans ni sabia que tenia i per tant, no valorava, a ser més humil i més respectuosa amb certs aspectes, a identificar quan es tracta d'un rol de gènere o d'una decisió presa des de la verdadera identitat, és a dir, allò que realment pensem, volem o sentim, allò que no està imposat des de l'exterior. Tot això, no només em servirà per a aprovar el treball de recerca, sinó que em servirà per caminar per la vida sent qui sóc, única, sense intentar ser com els altres.

També he après que a part de persones amb sexe masculí que volen ser dones i persones amb sexe femení que volen ser homes (els transsexuals que havia conegut fins a llavors), hi ha persones amb sexe femení o masculí que no s'adapten a cap dels rols establerts, ni home ni dona, o probablement si que se senten més home que dona o més dona que home però no del tipus de dona o home que hi ha avui en dia, és a dir, no s'identifiquen amb cap prototip establert com a "normal", que encara que se sentin dones no volen ser com les que hi ha en la nostra societat. Aquests són els no binaris.

El recull de missatges o frases significatives de la peça teatral i el debat en qual vaig participar, no estava dins els meus objectius, no va ser una cosa planificada sinó totalment espontània, la qual no podia desaproveitar. Jo dic que compensa l'apartat fracassat de la violència de gènere.

Va ser un repàs de molts aspectes patriarcals de la nostra societat, amb missatges molt directes, deixant les idees clares, fet que a mi em va ajudar molt per a treure'n contingut significatiu, és a dir, en poques paraules es pot dir molt. El que vaig treure'n a part de la teoria i el recull de conseqüències patriarcals que es tractaven, va ser que vaig veure com a través de l'espectacle es poden donar missatges, com a través de l'art es pot canviar la societat. Sempre es pot fer de moltes maneres, més metafòriques o més directes, però tot és el mateix, l'únic que les diferencia són els camins per aconseguir aquell mateix objectiu.

La gent va al teatre i en surt amb una opinió o amb un missatge, en el qual hi pensa com a mínim unes quantes vegades després de la funció, això em sembla un mètode genial de transformació de la societat.

L'altre mètode en el qual he pensat molt és el de l'educació, que personalment penso que és la base de tot canvi o transformació, és un mètode lent però el més eficaç. Aquesta és una de les grans conclusions del treball. Però el problema és que cadascú entén per educació un mètode de formació diferent, això és quelcom inevitable.

Crec que tota la part de les conseqüències patriarcals no només em fa reflexionar a mi sobre molts dels aspectes que cal canviar de la nostra societat, sinó també a totes aquelles persones que llegeixin el meu treball, que espero que siguin moltes.

Les enquestes han estat un treball llarg d'analitzar, en canvi la difusió i els gràfics varen ser cosa fàcil. M'han servit molt per a basar-me en alguna dada d'investigació pròpia i no treta d'alguna web, llibre, etc. He vist que pensa la gent del meu voltant, com està el nivell de consciència del que suposa el patriarcat i les seves conseqüències per a nosaltres, és a dir, la societat. Tampoc me'n puc refiar del tot, ja que estan fetes des de la inexperiència i no sé si la gent ha contestat el que pensen o senzillament han respost sense mirar-se ni les preguntes. Però he après a comentar gràfics, a buscar possibles causes dels resultats dels gràfics, intentar ser mínimament objectiva...

També he citat un poema i un article, un dels molts que he llegit i fet servir per a treure informació per a l'elaboració teòrica. Aquests em van cridar l'atenció més que els altres. L'article, que parla del llibre que ha publicat la periodista Natza Farré fa poc, té un punt de vista molt crític i dóna unes idees molt revolucionàries, justament el que buscava en aquest treball. I el poema és un resum del patiment de la dona al llarg dels segles però des d'un punt de vista molt optimista, considerant benefici tot allò que molts consideren desgràcia per a la dona i valorant molt el seu paper. Aquestes dues citacions tenen la funció de donar diversitat documental amb un bon contingut, però no tenen una funció com les altres parts que eren pel meu propi benefici, aquestes són més per al benefici de qui ho llegeix.

El meu punt de partida quan vaig començar el treball era el senzill interès, no tenia gaire coneixement, només moltes ganes de documentar-me del tema i de poder tenir arguments per defensar allò que penso o vull canviar de mi mateixa i de la meva societat. Per tant, puc dir que he assolit aquest objectiu, em veig capaç de mantenir una conversa i tenir suficients arguments per defensar allò que penso i no perdre'm a la mínima que em contradiguin. Ara puc dir que tinc mètodes per transformar la societat, primer intentaré transformar-me a mi mateixa ja que com es diu, el verdader canvi està en un mateix, i un cop assolit aquest objectiu, poder ajudar al canvi general, a través de l'educació dels meus fills, a través de denunciar tot el que vegi injust del meu voltant, a través de no acceptar ni ser submissa a cap autoritat, sempre qüestionar el perquè de les coses... i qui sap, potser en un futur poder fer una obra de teatre on incloure les meves idees de canvi i transmetre-les a la gent que em vingui a veure. Això del teatre no ha estat per que sí, sinó perquè tinc una gran passió pel teatre, per actuar, de fet ja fa uns anys que en faig i si algun dia pogués dedicar-m'hi i a sobre incloure un contingut de crítica social, hauria assolit el meu objectiu màxim.

Òbviament, aquest treball de recerca podria prosseguir més, hi ha força àmbits de les conseqüències del patriarcat que jo no he tractat, bàsicament perquè no he tingut temps material, però és un treball que podria estendre's molt més. Podria explicar-se tota l'evolució del patriarcat i parlar de tots els àmbits on afecta el patriarcat, que són molts, però aquest no era el meu objectiu, el meu objectiu era el que he fet i aquí conclou el meu treball.

Un treball del qual he pogut decidir jo la temàtica, cosa que valoro molt, on he pogut fer la meva, sempre dins d'uns límits, del qual he après molt i me enriquit i del qual ara em sap greu acomiadar-me. Agraïxo molt a tots els que m'han

ajudat, des de les persones entrevistades fins a totes i cada una de les persones que van contestar la meua enquesta.

7. FONTS DOCUMENTALS

Llibres:

- BROWN, Dan. *El còdigo da Vinci*, Tradució de Juanjo Estrella. Estats Units: Umbriel Editores, 2013, 4a edició.
- GIMBUTAS, Marija(1982). *Dioses y diosas de la Antigua Europa*. Editorial Istmo.
- LIEDLOFF, Jean i altri. *Mordisco de Lobo*. Bilbao: Likiniato alkartea, 2004.
- MARTÍN-CANO, Francisca (1999). *Las claves astronòmicas del arte y la religión*. Zazagoza.
- RODRIGANÉZ, Casilda (2002). *El asalto al Hades*. Madrid. Proyecto editorial Traficantes de sueños
- RODRIGANÉZ, Casilda (2007). *La represión del deseo materno y la gènesis del estdo de submission inconsciente*. Murcia: Ediciones Crimentales S.L, vol. 1, 3a edició.

Pàgines web:

- Diccionari de l'Institut d'estudis catalans, mdlc.iec.cat. Consulta 2 de setembre del 2016.
- Unió General de treballadors, <http://www.ugtccatalunya.cat/FMAC/brecha/>. Consulta 13 d'agost del 2016.
- Viquipèdia, <http://ca.m.wikipedia.org/wiki/Portada>. Consulta 6 de setembre.
- Xifra, informació estadística local, Diputació de Girona, www.ddgi.cat/xifra/menu_ini.asp. Consulta 16 de setembre del 2016.

Articles:

- ALFAGEME, Alba. Una societat segrestada pel masclisme. Diari Ara versió digital, 19 de juliol del 2016.
- BONILLA, Lara. El masclisme s'adapta als nous temps. Diari Ara, núm. 1909, març del 2016, pàgines 6 i 7.
- CAPDEVILA, Carles. Parlem de neomasclisme juvenil. Diari Ara digital, 10 d'agost del 2016.
- CARRILLO, Nereida. El masclisme que es balla i es canta. Diari Ara, versió digital, 10 d'agost del 2016.
- CERVANTES, Xavier. El ritme del masclisme. Diari Ara, núm. 1909, març del 2016, pàgines 10 i 11.
- LOZANO, Maria, Josep. La igualtat de gènere en una societat patriarcal és in viable. Diari Ara, núm. 1909, març del 2016, pàgines 8 i 9.

- MARTÍNEZ, Nuria. Quan el masclisme surt de festa. Diari Ara digital. 25 d'agost del 2016.
- VERA, Esther. La política catalana, com la societat, és masclista. Diari Ara, núm. 1911, març del 2016, pàgines 8 i 9.

